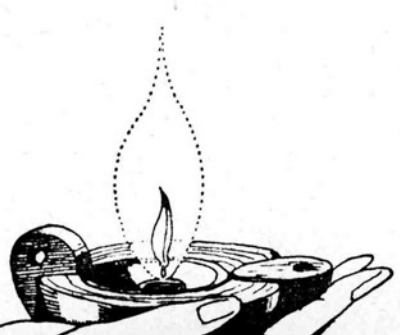

Poština plačana v gotovini.

1
1935

VIGREDO

112910

VIGRED, ženski list z Modno in Krojno ter Vzorčno prilogo. — Izhaja vsak mesec. — Naročnina znaša Din 25.—, z mesečno prilogo Din 50.—. Če se naroči 20 izvodov (brez priloge) pod enim naslovom, le Din 20.—, za inozemstvo Din 32.—, s prilogo Din 64.— Izdaja konzorcij Vigredi (Vida Masič) v Ljubljani, Masarykova cesta, 12. Uredništvo (odgovorna urednica Zora Poženel) in upravništvo Masarykova cesta 12, palača Vzajemne zavarovalnice. Tiska Misijonska tiskarna v Grobljah, za tiskarno odgovarja Jožef Godina C.M.— Telefonska številka 3519.

Sklep uredništva 10. prejšnjega meseca. Rokopisov uredništvo ne vrača, nenaprosenih prispevkov ne honorira.

Rokopisi in vsi dopisi, ki se tičejo vsebine Vigredi, naj se naslove na uredništvo, vsi dopisi glede naročil, reklamacij in naročnine pa na upravništvo Vigredi, Masarykova c. 12, Ljubljana.

V S E B I N A

Evharistični kongres. — Katoliško udejstvovanje. — Prižgimo lučke! (G. M.). — Božično razmišljanje. (F. Zupančič. — Sveta noč, blažena noč. — Rozvita Frankova. (Dr. p. R. Tominec). — Človeka pa le skrbi. (A. Galetova). — Božični zvon zvoní. (G. M.). — Peto kolo. (A. Galetova). — Svetonočni klic. (G. Mali). — Božična zgodba. (G. Mali). — Bele vrtnice. († Tilka Lamprechtova - Dušica). — Pesem brezdomca. (Ksaver Meško). — Čez previs. (Vane Betkin). — Žena in delo. — Podpore v zavarovanju. — Vprašanja in odgovori. (R. Smersu). — Kolodvorski misijon. — Pavlin božični večer. (M. G.). — Svetonočni zvonovi. (F. Zupančič). — Pri Kolodvorskem misijonu v Kölnu. (M. R. Fuchs). — Vprašanja in odgovori. — Po ženskem svetu. — Iz naših krogov. — Tudi slabo nardarjeni otrok . . . — V Rožnem domu. — Božič. (F. G.). — Gospodinjstvo. — Kuhinja. — Vprašanja iz zdravstva. — Za danes ali jutri. — Pošta uprave.

Letošnja Vigred otvarja na splošno željo več rubrik z raznimi vprašanji. K odgovorom na ta vprašanja vabi vse naročnice in čitateljice. Ko nam je Vigred postala tesna medsebojna vez, nudimo v sestrski dobrohotnosti vsem svoje znanje!

UREDNIŠTVO IN UPRAVA VIGREDI.

112910

VIGRED

LETO XIII. LJUBLJANA, 1. JANUARJA 1935. ŠTEV. 1

Katoliškim vernikom v Jugoslaviji!

V smislu sklepa katoliških škofov v Jugoslaviji vas najtopleje vabimo na

II. EVHARISTIČNI KONGRES

KI SE BO ZA VSO KRALJEVINO VRŠIL V LJUBLJANI V DNEH
28., 29., 30. junija 1935.

Pridite, da skupno izpričamo svojo vero v Boga in Gospoda našega v presvetem Rešnjem Telesu!

Pa sedanji čas, ko je na svetu tako malo miru, srčne zadovoljnosti in tihe sreče, a toliko negotovosti, temnih slutenj in mračnih skrbi, ali ni kaj malo pripraven za tako veliko zunanje slavlje? A vprav sredi težav in tegob teh težkih dni stoji naš Odrešenik Jezus Kristus kakor nekoč med trpečim ljudstvom ter nas vse, ki so nam oči kalne in ušesa naglušna od tarnanja, ljubeznivo vabi: »Pridite k meni vsi, ki se trudite in ste obteženi, in jaz vas bom poživil« (Mt 11, 28).

Slušajmo ta sladki glas, ki nam obljublja olajšanje in moč, zberimo se kakor ovce okrog svojega Dobrega Pastirja in s sv. Petrom vdano recimo: »Gospod, h komu pojdemo? Besede večnega življenja imaš in mi verujemo in vemo, da si ti Kristus, Sin božji« (Jn 6, 68, 69). Slej ko prej je resnično, da je tudi v časnem oziru rešenje narodov le v Kristusu, Odrešeniku sveta. Zakaj »srečno ljudstvo, ki mu je njegov Bog Gospod« (Ps 32, 12).

To srečo iščemo sebi in svojemu narodu v krizi naših dni. Našli jo bomo le pri Kristusu. Kajti ni toliko krize kruha, saj ga je v obilju. Ni toliko krize dela, saj nas delo povsod kliče. Kriza duš je, zato nered in ob krivični obilici stradež milijonov. Kriza duš je, zato needinost, nemir in sovraštvo. Iz krize duš vodi le en izhod, Oni, ki je o sebi dejal: »Jaz sem pot, resnica in življenje« (Jn 14, 6).

kot prireditev pripravljalnega odbora ali pri shodih Marijine družbe in Apostolstva mož.

ZA LAVANTINSKO ŠKOFIJO se je 26. IX. osnoval lavantinski škofijski odbor za Evharištični kongres v Ljubljani. Predseduje mu mil. g. dr. Franc Cukala, st. dekan, podpredsednik mu je st. kanonik dr. Jože Mirt, tajnik Franc Kolenc, blagajnik ravnatelj Fran Hrastelj, referat za propagando je sprejel g. Kramberger, v odboru pa je tudi g. ing. Muri, urednik »Slovenca«. Odbor ima svojo pisarno v Mariboru, Slomškov trg.

V LJUBLJANSKI ŠKOFIJI so bili doslej ustanovljeni pripravljalni odbori v sledečih župnijah: Hotič p. Ltiji, Radomlje p. Kamniku, Št. Peter p. Nov. mestu, Ribno, Št. Jurij, Radovica, Boh. Bela, Breznica, Trstenik, Kranj, Tržič, Mošnje, Št. Vid nad Ljubljano in Črni vrh. Ostale župne urade prosimo, naj osnujejo takoj pripravljalne odbore in pošljejo spopolnjene listke za kartoteko do 10. decembra na naslov: Pripravljalni odbor za Evharištični kongres, Ljubljana, Miklošičeva c. 7. Na ta naslov naj se pošiljajo vsi dopisi v zadevi kongresa.

PO VSEH DEŽELAH JUGOSLAVIJE je zanimanje za II. jugoslovanski Evharištični kongres v Ljubljani zelo veliko. Ljubljanski Pripravljalni odbor je dobil poročila iz Dalmacije, iz Hrvatske, iz Bosne in iz Srbije, odkoder pišejo, da je verno ljudstvo z veseljem sprejelo novico, da bo leta 1935. v Ljubljani Evharištični kongres za vso Jugoslavijo. Tudi Slovenci v Zagrebu in Beogradu so se začeli že pripravljati, prav tako tudi katoliški Slovenci in Hrvati v inozemstvu.

V BEOGRADU se je ustanovil pripravljalni odbor za beograjsko nadškofijo. Ta odbor bo vodil vso organizacijo in pripravo za Evharištični kongres v Ljubljani. Odbor ima svojo pisarno v ulici Jovana Ristića št. 20. Predseduje mu konzultor o. Peter Vlasić, odborniki pa so: katehet Tomaž Ulaga, odvetnik g. Josip Zaninović, industrijalec g. Edvard Zvar in Slovenčev dopisnik g. Joško Krošelj.

ZBIRAJTE DAROVE! Evharištični kongres in priprava zanj bodo mnogo veljale. Zato katoliškim vernikom toplo priporočamo, da po možnosti kaj darujejo, da bo slovesnost Kristusa Kralja v Ljubljani leta 1935. čim bolj in za vso Jugoslavijo, posebno pa za nas Slovence kar najbolj častna. Prvi so se spomnili potreb evh. kongresa vrli Mohorjani, ki so nabrali in poslali Pripravljalnemu odboru: Podbrezje 40.— Din, Sodražica 45.50 Din, Mavčiče 50.— Din, Preddvor 70.— Din, Selce nad Šk. L. 70.— Din. Vsem darovalcem Bog plačaj! Priporočamo se še drugim! Darovi naj se pošiljajo na Ljudsko posojilnico v Ljubljani štev. 10647.

KATOLIŠKO UDEJSTVOVANJE

O POTREBI KATOLIŠKE AKCIJE.

Papež Pij XI. navaja v svojih dveh pismih na kardinala Bertrama, dne 12. novembra 1928 in na kardinala Segura, dne 6. novembra 1929. tri vzroke, ki govore o potrebi Katoliške akcije:

I. Pomanjkanje duhovščine, ki onemogoča, da bi se našla možnost priti do nekaterih plasti ljudstva, kakor tudi brezversko življenje.

Več vzrokov je, ki so povzročili pomanjkanje duhovništva: najprej svetovna vojska, potem protikrščanski duh, ki danes med mnogimi narodi vlada, pri vseh pa gospodarska kriza in pomanjkanje verskega duha.

KA pa deluje: 1. izpopolnjuje delo duhovščine v okviru lajikom dostopnih mej. 2. Pripravlja s svojim delom na duhovnikovo delo, ga spremlja in izrablja. 3. Vodi ljudstvo k duhovniku in njegovemu delu.

II. Velike težave v družbi: »Obžalujemo, da postaja družba vedno bolj poganska, da luč katoliške vere v njej vedno slabše gori, in da v strahotnih merah ponehuje krščansko čutenje, čistost in poštenje.« (Pismo na kardinala Segura 6. novembra 1929.) Kot podobno zlo lahko tudi označujemo: verska nevednost in brezbriznost: moralna pokvarjenost do popolne moralične neobčutnosti; vladajoči laicizem sedanje dobe, ki ga Pij XI. v svoji okrožnici »Quas primas« (11. dec. 1925) imenuje »kugo moderne družbe«. Ljudstvo v veliki teži socialne bede še bolj občuti pomanjkanje duhovščine in je iz tega še bolj razvidna potreba KA.

III. Iskrena želja lajikov — vsaj v srcu bi jo morali imeti, — da bi svoje moči nudili duhovščini v pomoč za mirno zmago Kristusovega kraljestva. (Pismo na kardinala Segura). In v resnici je to prijetna istina, ki pokaže srečno potrebo za vpostavitev takih organizacij, ki imajo izrecni cilj, lajike izobraževati za apostole in njihovo delovanje usmeriti v delo za širitev božjega kraljestva.

G. M.:

PRIŽGIMO LUČKE!

I.

Zvonovi so speve zapeli,
domove nam v radost odeli:
Zveličar na zemljo prihaja
nocoj iz nebeškega raja.

Marija je Dete rodila,
skrbno ga v plenice povila
in v jasli na slamo ga dala,
ker dom zanj zaman je iskala.

Mi lučke ljubezni prižgimo
in v srca nocoj povabimo
Zveličarja, ki je na slami,
naj vlada na veke nad nami!

II.

Božični zvon je spet zapel
nocoj nebeški slavospev:
Da bi ljudi osrečil,
se Bog je učlovečil.

Odprto je nocoj nebo,
na zemlji angeli pojo:
Odrešenik med nami
ubog leži na slami!

Zato pred svete jaselce
nocoj, nesrečni, romajte,
prosimo božje Dete,
naj varuje nas bede!

BOŽIČNO RAZMIŠLJANJE

Vnovič Božič. Prijetno je sestajati se nam vsako leto ob istih praznikih, v zavesti, da smo vse še združene — da si izrazimo voščila, ki prihajajo kot iz enega samega srca, iz ene same duše, napolnjene intimne, čiste poezije, ki jo dihajo tradicionalni prazniki liki vonju kite rož.

In vendar je le stara pesem, ki nam je vzradoščala naše detinstvo; ona pesem, ki se dviga iz naših gostoljubnih nam tal, ki so nam več ali manj naklonjena in smo jim več ali manj srečni gostje. Pesem, ki jo pojemo vse dni, bližajoči se osrčju zime, ki nam prinaša ljub in toli zaželjen krščanski Božič.

Stara pesem, ki smo jo pele radostne polglasno v bajnem pričakovanju nečesa neprecenljivega, ko so nam pripovedovale drage mamice o čudežnem rojstvu deteta, ki je kakor mi — ljubilo svetle igrčke, in jih je še rajši darovalo radostno njim, ki so bili deca kot Ono samo. Božič! Dan, toli različen od drugih, dasi ima isto zarjo, isti zahod, iste kratke, bežeče ure. Toda bolj ko dan, je simbol doseženega miru, čiste radosti in poživljajoče toplote.

In vse, kar nas je žalostilo, je skoro pozabljeno, izbrisano, kot pod mehko sneženo odejo, ki ogrinja vsa od Boga blagoslovljena bivališča, da vstajajo izpod nje očiščene duše.

Polnoč. Čudo je dovršeno. K malemu, ubogemu Jezuščku brez zibelke in strehe, v decemberskem ostrem mrazu, se obračajo srca bogatinov, zbranih pri blesteče obloženih mizah, medtem ko praznujejo sirote kot so praznovale tedaj v čisti, jasni zvezdni noči nebeški čudež.

Vse gorje je pozabljeno; gorje, ki nas je zagrinjalo in ono, ki nas morda še bo mučilo, je daleč, daleč še in neznano nam. Kajti Božič je odmor v vsem: snažen in topel domek je, med ljubimi svojci; blesteče drevesce je, krog katerega je bilo mnogo sanj kot resničnih in mnogo istinitosti je bilo kakor sanje; poživljajoč sen je v posteljci, od maminih rok dobro pogrnjeni, sen po obljubi in poljubu.

Nekje v višini, visoko, visoko so ubrani svečani zvonovi, ki odmevajo do nas, od cerkve do cerkve, od zvonika do zvonika v slavnostnem starem spevu; in radi ga čujemo, ker vemo, da je zvest in zdi se nam, da daje del svoje zvestobe i onim, ki jim ne zaupamo. In vendar v hrupnem mestu si napravlja pot glas zvonov, spominjajoč vse na blagodoneč praznik. Vsi toplo zaviti hitimo k jaselcam. Hitimo po cesti, ozirajoč se na mimoidoče, kot da bi ugibali o njih zadovoljstvu; danes bi morali biti zadovoljni vsi. Evo nas pri jaselcah v cerkvi! Seveda, jaselce imamo i doma. Toda pri teh v božjem hramu se nam zdi, da smo bliže Bogu.

Ej Detece, rožno, golo na slamici v jaslih: kar odele bi Je s svojim toplim, mehkim plaščem, ker o Božiču smo tem boljše in drobno, golo Dete se nam smili. Potem truma pastirjev, žena, otrok, ki molijo. Tam gori, še daleč na poti so sv. Trije Kralji. Ob kristalnem jezercu snežnobele ovčice. Nad hlevčkom angelci s trobentami. Malo in veliko je ganjeno; vsak premišlja.

Dobro je vedel sv. Frančišek Asiški, kakor dih vere je vel od jaselc, ko je nebeško navdahnjen pripravil prve jaselce v zeleni Umbriji. Poglejmo ga, ko uprizarja svoj nov »čudež«. Postavil je na malce slame v duplino oslička in volička in sredi

Božič.

med njiju jasli. Tam je opravil duhovnik sv. mašo. In o polnoči se je v jasliah prikazalo prelepo Dete, ki je je Francišek v solzah objel vpricho začudenih dolincev, polnih bojazni in ljubavi. Kajti Francišek je z nadčloveško močjo pretvarjal resničnost. Velik del njegovih del in rekel se je preobrazilo na večno v živeče predpodobe poezije, ki ganejo še dandanes. Nepozabne legende so vzcvetele ob njegovih potih, kot so cvetele rože ob Marijinem grobu. In še po 700 letih je še vedno med nami živa ljubka vizija nebeška in pastirska, v dobi od Božiča do Svečnice, čeprav živimo v stoletju železa in elektrike, valov in glasov, peroti in motorjev. Krščanstvo, zvesti čuvaj slednjega svetega običaja, je ohranilo frančiškansko tradicijo v vsej njeni čisti svežosti.

Znano vam je, sestre, koliko in kaj vse se izpremeni od enega Božiča do drugega. Neprepredljive izpremembe, kajti zadošča en dan samo, ena sama ura, da, časih en sam trenutek, da izpremeni najradostnejšo mladost v obupno senco brez smehljaja, brez speva. Toda kvišku srca: Božič je.

Morda je marsikatera, lani še vesela, zaprta danes v bolelost in bridko grenkost. Morda katera, ki je lani plakala, se danes smehlja v žarku upanja, pričakovanja, zmage. Ker življenje je nepretrgano menjavanje in nas ne sme popolnoma prevladati. Naloga naša je zbirati močne in vztrajajoče energije, ki nam omogočijo obstanek brez upornosti in strahopetne bojzljivosti; uprav tako kot nam je slika skromnosti v vzor; kot zasniva opustošena zemlja, ki zapre v grudo brst vstajenja.

In ta umetnost prilagoditve v nas, ki pojмимо neskončnost in božanstvenost, mora biti vsa prešinjena vere, vsa poživljena in okrepečana krščanskega ideala, po

vzoru Njega, ki je ljubkoval nedolžno deco in čudežno tolažil bolest mater. On, ki po neutrudljivem minevanju stoletij govori najnežnejše dušam, in čigar rojstvo vprav današnji dan vpliva blažilneje na svet, da bi bil manj sovražen in bolj zbran.

In bodi tudi letos, kakor prejšnja leta, naše voščilo srčno in bodi goreče. Ave, o jasen dan rojstva, ko se drag ponavljaš v tisočletju narodom! V tvoji zvesti domačnosti, ki ostane in ki preživlja mnogo poizgubljenih, pozabljenih navad. Drag si njim, ki te preživljajo neizpremenjenega med svojci, doma; drag onim, ki te praznujejo v srčnem spominu ne povsem radostnem — kajti tudi v bolesti tesno združene delu naše nesmrtnosti, oživi vse, kar smo izgubili, i mrtvi i oddaljeni.

In ure tega praznika dobrote se nam zde toli različne od drugih ur leta, ker kadar se hočemo spominjati veselega doživljaja, kadar sanjamo tolažljiv sen, ga zaželimo vprav ta dan, posvečen tolažbi in radosti: »Ej, tak božič!«

Kateri se ni porajala skrivnostna ta želja? Katera v resničnem, radostnem ali tužnem božiču, ne nosi v srcu drug božič spomina, božič sanj?

Tako v jasni, zvezdni noči, v katero doni slavonspev angeljev, se dviga iz vsakega srca človeškega hrepenenje v neskončnost, vedno bliže k Bogu.

SVETA NOČ, BLAŽENA NOČ

Kolikorkrat se povrne sveta noč, tolikokrat poje staro in mlado to pesem. Le malokomu pa je znano, kako je ta pesem nastala in kje je njen dom.

Mrzlega adventnega dne se je pričelo večeriti. Prve lučice so se že užgale po vasi. V šoli, tam blizu cerkve pa brli le nočna lučka. Pri mizi sedi mlad učitelj, glavo podprto z dlanmi. Na bledem, žalostnem obrazu so sledovi težke bolesti. V kotu na postelji leži njegova žena. Mladi mož ne more doumeti, da je težka bolezen izčrpala že zadnje sile in so bolnici določene že prav zadnje ure. Pogled se mu ustavi na otroku, ki se igra na tleh. To je edini ostanek tako kratkotrajne zakonske sreče ... Temne in vedno otožnejše mu postajajo misli; vsega je konec, kar mu je bilo kdaj v veselje ...

V te težke misli zatopljenega zmoti rahlo trkanje na vrata. V sobo stopi duhovnik s papirjem v roki. Vznemirjen obstoji, ko vidi prepaden obraz svojega doslej tako srečnega soseda. Kljub temu ga prosi, naj za bližnje božične praznike uglaši besedilo, ki se mu je danes tako lepo posrečilo. Učitelj mu pojasni, da ni zaradi težkih družinskih razmer niti najmanj zmožen kakega dela; obljubiti prav res ne

more, a če se bo kaj predrugačilo, bo rad ustregel prošnji. Po par dneh so pokopali mlado ženo in še tišje, še žalostnejše je bilo v učiteljevem domu ...

Sv. večer. Učitelj sedi zamišljen. Iz doline prihajajo prvi znanilci sv. noči: zvonovi. Sveta noč, blažena noč! Sveta noč, blažena noč! tako je stalo tudi na listu, ki mu ga je pred tedni prinesel župnik. Kje ga neki ima? Iz notranjega žepa vzame list, ga razgrne predse in se zamisli ... Dolgo je moral sedeti zamišljen; kajti trda noč je že bila in njegovih kolen se je oklepal malček, na katerega je že popolnoma pozabil. Dvignil ga je in prižgal luč., Z otrokom v naročju je začel sestavljati melodijo, nota se je vrstila za noto, kmalu je bil papir poln. Pritisnil je otroka k sebi in mu zapel prvič čudovito mehko melodijo »Sveta noč, blažena noč«, ki se od tedaj — več kot sto let je že tega — poje v raznih jezikih, skoroda po vsem svetu. Otrok je zaspal; položil ga je v zibelko, sam pa je odšel k polnočnici. Pri tej polnočnici je prvič zadonela s spremljevanjem orgel pesem »Sveta noč, blažena noč«, ki jo leto za letom slišimo se sedaj pri polnočnici. Pesnik te čudovito lepe pesmi je bil župnik Jožef Mohr, skladatelj pa Franc Gruber v Arnsrofu na Solnograškem.

(Po pripovedovanju Kristine Rotansteiner.)

Dr. p. R. Tominec:

ROZVITA FRANKOVA

Zgodba človeških src iz dobe katoliške reformacije.

Bilo je dne 24. januarja 1597. Ljubljana, majhna in ozka, v zatišju grada, objeta s svetlim pasom Ljubljanice, je snivala pokojno v belem odelu snega. Hiše mestnih očetov in odličnih meščanov, so se gnetle ob vznožju gradu druga poleg druge z ozkimi pročelji, tu in tam vmes vidna hiša plemiča s širokim portalom in grbom nad vrati. Pred vicedomsko palačo je stala gruča ljudi v živahnem pomenku. Po njih noši sodeč, so to bili mali trgovci, nekaj meščanov, ki so imeli prvo besedo in nekaj kmetov, okoličanov, ki so prišli semkaj, da prodajo usnjarju na trgu kože.

Pred vrati palače pa je stal velik in stasit stražar in se premražen večkrat prestopil, slednjič pa je odprl široka vrata in odšel v notranjost. Bila je enajsta ura dopoldne in nič ni bilo videti, da bi gospoda, ki se je posvetovala v zgornji dvorani, kaj kmalu končala. Zbovali so zastopniki kranjskih stanov in seja je bila burna in strastna. Zakaj dva svetova, dvoje nazorov je delilo te može v dva tabora. Cesar Rudolf II. je poslal na stanove pismo s sporočilom, da je postal sin nadvojvode Karla polnoleten in da je prišel čas, da se stanovi poklonijo nadvojvodi Ferdinandu.

Velik, stasit mož z iskrečimi se očmi in čelom, ki je bilo navajeno upora, vstane izza mize, oblastno potrka in prične govoriti:

»Če se stanovi poklonijo in izkažejo vdanost nadvojvodi, imamo tudi pravico, da zahtevamo svoje svoboščine.«

Bil je to Ahacij pl. Thurn. Toda hrušč je bil tolik, da njegova beseda ni dosegla vseh ušes. Tedaj plane preko dvorane jasen, izredno oster, vendar pa ne odbijajoč glas:

»Gospoda, mir! Sedaj govori grof Ahacij!«

Polagoma se vsi obrazi obrnejo na grofa in na njih se skoro jasno bere ali priznanje in odobravanje le-temu, kar ima priti, ali pa hladen odpor temu plemiču, ki meni, da lahko gospoduje nad zastopniki stanov, kakor nad svojimi hlapci.

Grof Ahacij se obrne z obrazom moža, ki ve, da ga posluša pol dežele, obrnjen do navzočih in igraje se s prstanom na levi roki, prične lahkotno govoriti:

»Gospoda, ker mislim, da govorim večini iz srca in ker smo mi evangeliški v vedno večji premoči, predlagam, da stanovi zaeno s poklonitvijo uredi tudi naše srčno vprašanje glede svobode vesti in svobode naših magistrov - predikantov. Ni nam neznano, da nas rimsko-katoliški nazivajo kugo dežele in strup, toda rečeno je bilo, da kdor je iz resnice, mora za resnico tudi trpeti.«

Hladen, miren glas poseže vmes: »Zlasti Vi, gospod grof. Kar vidi se Vam, kako je Vaše obličje upadlo.« S temi besedami vstane stolni dekan Tomaž Hren. Droban je, v lice mu je stopila rdečica, temna, kostanjeva brada se lepo podaja še mlademu obličju. Poleg grofa Ahacija je videti stolni dekan še bolj neznamen, grof Ahacij še bolj orjaški. Ko si tako stojita nasproti, nastane v dvorani tihota, ki jo komaj slišno moti šum s trga pred vicedomsko palačo. Na čelu grofa Ahacija se križajo bliskavice tiste strašne togote in neupogljive volje, ki je ta rod odlikovala.

»Gospod Hren pač ne ve, da se družina grofov Thurnških nikoli ni branila dajati davka ne cesarju, ne domovini. Naš grb je brez madeža.« In Hren, ki je dobro čutil ost kljub temu, da je grof namenoma izpustil njegov naslov, je odvrnil mirno, z njemu svojsko eleganco: »Gospod grof je pozabil bržkone, da je njegov oče, ki je imel isti grb, poznal tudi geslo: »Moribus paternis« in da je imel na svojem gradu tudi katoliškega duhovnika, ki mu je bral sveto mašo in oznanjal evangelij, preden je odpadnik Trubar pričel svoje delo. Sicer pa utegne biti naši ugledni gospodi dobro znano — in tu se

je Tomaž Hren obrnil z nepopisno žgočim smehljajem po vrsti plemičev in odličnikov, da je resničen izrek Rimljanov, ki so dejali: *divide et impera* — razdeli in vladaj. Zakaj v kalnem je dobro ribariti.« Mirno se je stolni dekan usedel in zašepetal dvoje, troje besedi svojemu sosеду. Ahacij, grof Thurn je v obraz posinel, oči vseh so bile vanj uprte, togotno je udaril z nogo ob tla, da so ostroge zazvene. Nato pa je jedko zavrnil besedo Hrenovo: »Gospod stolni dekan, mislil sem si, da je v Vas nekaj plemenite krvi Vašega očeta, ki je bil ves patricij, toda vidim, da ste z novo svetostjo oblekli tudi verolomnost. Pride čas, ko se laž sama od sebe stre in ugonobi. Čisti evangelij nas bo rešil gadje zalege farizejev; vztrajam pa pri tem, da se pri poklonitvi deželni stanov uredi tudi naše vprašanje. Enake dolžnosti, enake pravice. Gospoda, glasujmo!« Tedaj vstane stolni dekan in z drobno roko, dvignjeno proti zborovalcem, reče: »Mogoče je gospod grof že pozabil, da cesarsko pismo posebej omenja, naj se pri poklonitvi ne omenjajo nobene želje glede verskih vprašanj, in torej to ne spada v delo našega zborovanja.« Na ta odgovor vsi osupnejo, in nekateri na glas začno mrmrati, da je to resnica in da naj stranke to uredi med seboj. Stvar zbora je določiti podrobnosti sprejema. Tedaj se oglasi opat stiški, visok, sivolas, krepkega obraza in trudnih, mehkih oči, ki so izražale neko nemoč in hotenje, za vsako ceno oditi brez zamere in predlaga, naj gre do deželnemu knezu do meje nasproti grof Ahacij pl. Thurn, Miklas pl. Eck in opat kostanjeviški ter še Jurij Andrej Kacijanar. Miklas pl. Eck pa pristavi, da bosta vsaj dva duhovna gospoda, kar bo novemu nadvojvodi brez dvoma všeč, naj gre s tem poslanstvom še odlični gospod opat stiški. Eden navzočnih mestnih očetov pa je nato zaskrbljen vstal in dejal, naj doktor Gandin odide v Benetke ali pa vsaj v Trst, da tam nakupi potrebnih poslastic za visoke goste. Tudi to so zastopniki stanov sprejeli in se nato začeli živahno zgovarjati, kdo vse utegne priti z nadvojvodo. Jurij Andrej Kacijanar meni proti svojemu sosеду, plemiču Ecku, da pridejo bržkone tudi dvorne gospe z gospodičnami in da bo v Ljubljani prihodnje tedne precej živahno. Eck mu odvrne:

»Zadnji čas je že, da se nekaj spremeni. Vse je tako čudno zahtlo. In te napetosti med strankami sploh ne razumem. Čemu novotarije! Naj ostane vsak pri veri svojih očetov. In poleg tega, jaz si ne belim glave s svetostjo, kaj Kacijanar?« Kacijanar ga ostro pogleda v obraz in pravi: »Glej, da s to »svetostjo« ne spreobrneš kake dvorne gospodične. Eck mu odvrne smeje se: »Da imam tvoj

obraz in moja podjetnost, bi ne bilo napak. Tako pa sem že preveč v letih, da bi mogel misliti na take zmage.«

V tem hipu se vrata dvorane odpro in služabnik zakliče v dvorano ime novega prišleca, ki pa ga ni bilo razumeti spričo precej glasnih zborovalcev. Bil je srednje velik mož, odet v žametno obleko z belim nazobčanim ovratnikom, z brezhibno negovano lasuljo, na eni roki je imel široko rokavico, nastop uglajen. S prijetno mirnostjo pozdravi vse navzoče in stopi nato h grofu Ahaciju, mu poda roko, hip nato pa je že v razgovoru s stolnim dekanom Tomažem Hrenom. Ta mož je bil David Verbič, imenovan po tedanji šegi Verbecius, doktor vsega zdravilstva in zelo ugleden meščan. Tomaž Hren, ki je nekaj manjši od zdravnika Verbiča, mu opisuje potek zborovanja, mimogrede omeni svoj nasprotni predlog. Z levo roko si gladi brado in videti je, da drug drugemu ne zaupata kljub navidezni vljudnosti. Zakaj Tomaž Hren je neposredni naslednik kanonika Primoža Trubarja in je še, kar zopet močno vznemirja duhove, sin odločnega protestanta in bivšega župana ljubljanskega. Odkod ta prevrat, ta čudni prelom v tej rodbini? Odkod ta čudna smelost mladega moža, odkod ta njegova dvorska uglajenost, ki dvakrat močno vpliva tudi v njegovem duhovskem odelu?

Tomaž Hren ne pozna teh vprašanj. Že davno je sklenil, da ne bo več vpraševal božje milosti, zakaj, čemu in kako. On ve samo za svojo pot, ki ga pelje v službo Boga in naroda. Pozna zgodovino svojega naroda. Pozna in ve, da ta slovenski narod, da to ubogo ljudstvo ni zaman pretakalo krvi in da ni branilo vere predikantov, teh evangeličanov, ampak vero svojih davnih očetov. Vero v sedem svetih zakramentov, vero v sveto Rešnje Telo. On ve vse to in je o vsem tem razmišljal, študiral in se boril kot malokdo. Danes je miren, zato je njegov nastop tako uglajen, danes veruje v zmago resnice, zato je njegova beseda tako žgoča. Danes ve, da bo borba neizprosna, zato nikjer ne popušča. In gospod Tomaž ljubi samoto in ljubi velik, ostro izrezan kip svojega križanega Mojstra. Tam hodi v visoko šolo nove bodočnosti.

(Dalje prihodnjič.)

Pridobivajte navih naročnic!

Ana Galetova:

ČLOVEKA PA LE SKRBI . . .

Nocoj je sveta noč,
nocoj je belina srebro,
nocoj je milina moč,
nocoj so zvezde oči,
oči so pa zvezde svete noči.
Nocoj je vse Bog,
pa vendar človeka skrbi,
kam bi se vzpel,
da bi pogledal v božjo zibel.

G. M.:

BOŽIČNI ZVON ZVONI

Radujmo se v Gospodu, radujmo se svete noči!

Med nami prebiva Bog; v jaselcah leži. Nocoj se je učlovečil, da bi trpeče osrečil, zemlji dal blagoslov in mir razlil preko naših domov.

Pojmo mu z angeli radostno hvalnico: Slava Bogu na višavi in mir na zemlji ljudem, ki so Bogu po volji.

Pojdimo s pastirji k jaselcam, kjer Dete milosti deli in blagoslavlja vse stvari. V dar mu srca nesimo; povejmo, da z njimi v solzni dolini jokamo in trpimo.

Povej, zakaj so tebe, božje Dete, betlehemske prebivalci v noč pahnil, zakaj brezsrčno te odslovili, da si v hlevu prišlo na svet, nebeško Dete?

O, koliko src božja ljubezen, ki nam je dala Odrašenika, ne gane! Pregnali so ga iz src ljudje.

Ali si med njimi tudi ti nocoj, dekle?

Zapoj z božičnim zvonom: Pridi, božje Dete, pričakujem te, radost, sreča, moje vse!

PETO KOLO

UVOD.

»Otrok«, zamahujejo ljudje in govore ter delajo, kot bi dete ne bilo cel človek.

»Otrok«, so zamahovali tudi nad menoj.

S priprtimi čutili sem dojemala bridkost, za katero nihče ni vedel, da mi jo je zadal. Ne vem, ali ni nihče slutil, da morem od svojela poltretjega leta še kaj drugega čutiti kot lakoto in udarce. In vendar sem bila dostikrat skoro premajhna za težek dan. Nekje globoko sem čutila zgrešene poti svojih vzgojiteljev. Molčala sem, ker sem bila otrok in sem morala molčati.

Grenkost je šla z menoj.

DOM.

Kjer ima naša vas svoj najlepši kot, tam je moj dom. Bajta. Še na cesto nima vrat. Okoli moraš, če si žejen ali če bi rad vprašal, koliko je ura. Na zamreženih oknih so vedno prašne belagonije. Okoli pa malokdaj zaide tujec. Če pa le zaide, pove, da je lepo. Šestero orjaških jablan, pod njimi senca, v sencu čudovito zelena trava, za senco sonce in v soncu greda rož.

Po vseh domovih imajo jablane, senco, travo, sonce in rože, ali nikjer ni človeku tako — da bi sedel.

Kjer ima naša vas svoj najlepši kot, tam je moj dom.

SIN.

Rodili so me iz želje po sinu. Štiri dekleta so ja dovolj pri hiši! Sin! Pa —

Kar čutim, kako porazno je bilo vsem ob mojem rojstvu. Čutim, kako so se vsem povesele oči: peta hči.

Čutim, da bi morala biti fant, velik in močan in da bi morala prinesiti veliko srečo v mali dom kraj vasi.

Pa —

BRATEC.

Sedela sem v maminem naročju. Pod brado so me tiščali trakovi nove modre kapice, ki je bila po sredi glave nabrana v težak greben.

»Fantka bomo dobili«, mi je v uho povedala mama. »Bratca dobiš.«

Bratca? Nekaj nejasnega se je svetilo iz maminih oči vame.

»Prav majhen bo. Pri meni v naročju se bo cerkljal, vso smetano bo z mleka polizal, skratka: povsod bo prvi.«

V naročju se bo cerkljal, vso smetano bo dobil in vedno bo prvi, sem ponavljala. To so bratci? Takšni so? Čudno mi je bilo ob misli, da pride v naš dom nekaj prav majhnega, ki mi utegne vzeti mamo. Ne, saj tega ona ne bo pustila, sem upala. Prav tako tiho kot ona sem govorila:

»Kaj bom pa jaz?«

Široko sem pričakovala kak lep odgovor.

»Velika si že«, je prišlo kot daljno, nepričakovano gorje vame in mama me je postavila na tla.

Do praga sem prinesla težo. Tam se je polila čez robove v solzah. Sama sebi sem se zdela velika sirota. Nisem prav jasno vedela, zakaj. Traki nove modre kapice so me neznansko tiščali pod brado.

ŠPIŽEVA TETA.

Dobila sem bratca. Ničesar posebnega ne vem o njem. Še njegovega joka se ne morem več spomniti. Vem le, da se je mama mnogo ukvarjala z njim in da je meni postala takrat zelo ljuba Špiževa teta.

Tam za leskami je imela bajto. Mož ji je služil nekje za hlapca, sin pa v mestu za gospoda. Tako je bila vse dni sama in je rada prihajala k nam. Mala, drobna starka je imela nekaj mladostnega na sebi, četudi je živela že eno manj kot sedemdeset. Urna je bila, vedno vesela in poštene roke je imela. Vsem otrokom je bila teta. Dobra je bila kot tista potica, ki jo je prinesla pred vsakimi prazniki pokusit.

Špiževa teta — to je bilo ime, ki je meni pomenilo: konec dolgega časa, spanec, smeh, tolažbo.

»Otrok, zaspan si. Lezi, pa ti povem povest.«

»Katero?«

»Katero hočeš.«

»O železnem možu.«

»Prav.« In je govorila s poltihim, žvižgajočim glasom:

»Bil je mož — ves železen. Imel je železno glavo, železne oči, železna usta, železne zobe, železen jezik, železen nos, železne lase, železne brke, železne noge, železne hlače . . .«

Sem že dremala. Tik pred spancem mi je še sladko žvižgalo prav do oči:

»Železen, železen, železen . . .«

Drugikrat sem jo prosila: Teta, povejte, povest.

»Danes ne. Vsak dan ne. Tudi pečene kaše nimaš vsak dan.«

»Zapri oči! Si jih zaprla?«

»Sem.«

»Dobro jih tišči skupaj! Povej, kaj vidiš!«

»Temo.«

»Eh, nerodna si! Jaz tudi mižim, pa vidim zlata okenca.«

V hipu sem jih videla tudi jaz. Pa ne samo zlatih okenc. Več. Pisane kolobarčke, žido in žamet, igrače in nebesa. V nebesih sem ostala in Špiževa teta me je bila rešena.

Špiževo teto pa so hoteli tudi drugi. Včasih so mi jo vzeli. Kako popoldne. Pripovedovati je morala storije za odrasle. Takrat so mene vselej poslali za hišo tepke pobirat. Omamno je pel tetin glas v hiši. Pristrčno so se smejala grla.

»Oh, te tepke!« sem se jezila. »Prav nič dobre niso. Trpke so, da te jezik boli od njih.«

Poiskala sem špičasto palico, nasajala nanjo hruške in jih razmetavala, kot sem videla delati sosedove fante. Nihče me ni opazil, dokler ni ena nekoč po nesreči predrla šipe v oknu.

Da sem hudoben otrok, so rekli in brez sodbe je bila kazen trpkejša od tepk.

Tisti dan me tudi Špiževa teta ni pogledala. Nemo je šla mimo mene in nesla domov grozd, ki mi je bil namenjen.

(Dalje prihodnjič.)

Stečen bažič in blagoslovljena nova leta 1935

*želi vsem naročnicam in naročnikom, sotrudnicam in sotrudnikom,
poverjenicam in poverjenikom, čitateljicam in čitateljem*

UREDNIŠTVO IN UPRAVA VIGREDI.

Gregor Mali:

SVETONOČNI KLIC

Poglej si v dušo, o dekle,
če bela je nocoj,
da moglo bo roditi se
v njej Dete — Stvarnik tvoj?

Zveličar tvoj že blizu je:
Pripravi v srcu jaselce,
odpri mu dušo in srcé,
odkrij bolest in vse gorje!

Če božje Dete bo s teboj,
ki se rodilo je nocoj,
se radovalo bo srcé,
četudi biča te gorjé.

Gregor Mali:

BOŽIČNA ZGODBA

Marija v Betlehem je šla,
rodila v hlevcu Jezusa;
na slami v jaselcah leži,
nesrečnim milosti deli.

Odprlo se nam je nebo,
na zemlji angeli pojo:
Zveličar se rodil vam je,
radujte vsi v Gospodu se!

Da bi pogube rešil vse,
se Jezus učlovečil je,
najlepši zgled ljubezni dal,
za prestol jaselce izbral.

Nesrečna srca, pojdite
Zveličarju poklonit se:
Tolažbo in nebeški mir
iz jaslje nam deli Pastir.

† *Tilka Lamprechtova - Dušica:*

BELE VRTNICE

»Veste kaj, gospodična? Poslal vas bom na »Protituberkulozno ligo«. Tam vam bodo natančno povedali vaše stanje, ker imajo vse priprave, ki so potrebne, da se ugotovi resničnost zdravniškega domnevanja. Zdravnik, ki tam uraduje, je sicer še mlad, a zelo izkušen.«

Že prileten zdravnik je govoril te besede in njegove dobrohotne oči so polne sočutja zrle na mladenko, ki je stala pred njim. Vsedel se

je k mizi in vrgel par besed na papir, ga zganil, vtaknil v ovitek in zapečatil. Na ovitek je napisal naslov in pismo dal mladenki. Ta se je zahvalila in s pozdravom odšla. Preden pa je zaprla vrata za seboj, je še zaklical za njo:

»Le pogum! Mlad človek marsikaj preboli!« Mladenka je slišala te besede le napol. Hitro je oblekla v predsobi plašč, se pokrila s čepico in odhitela po stopnicah. Šele, ko je stopila na ulico, je pogledala na pismo v roki: Gospodu Dr. Drago-tu Pšenič, Protituberkulozna liga, Cvetlična ul. 25.

V tem je pridrdrala cestna železnica. Vstopila je. Ozrla se je okrog — vse zasedeno. Pač, tam v nasprotnem kotu je sedel na dvosedežu en sam gospod. Opazil je, da mladenka išče prostora. Vljudno jo je povabil:

»Tu je še prostor. Izvolite, gospodična.«

»Prosim!«

Sedla je k njemu. Čutila je, da jo njen vljudni sosed opazuje in nehote je dvignila pogled k njemu. Pri tem pa je srečala dvoje globokih, temnih oči, ki so jo, vsaj tako se ji je zdelo, sočutno gledale. To jo je zmedlo in hitro je spet povabila pogled. Vkljub temu je opazila, da je njen sosed še mlad, da ima nekaj skrivnostnega na sebi, posebno v svojih resnih očeh. Zaželela je, da bi bil zdravnik, h kateremu je bila namenjena, ali vsaj nekoliko temu človeku podoben. Potem — da potem bi še upala v svoje ozdravljenje.

Zavedla se je svojih misli in se nasmehnila svojemu navdušenju za človeka, ki ga je slučajno srečala. Ni li nesmiselno baviti se s takimi mislimi?! To pristoji kvečjemu štirinajst do šestnajstletnim deklicam, ne pa njej, ki je že dvajsetletna in še — bolehna po vrhu.

Bolehna. Trpko se je nasmehnila ob tem spominu in njene jasne oči so se stemnile. Povesila je glavo in se zagledala na pismo v roki. Še enkrat je prebrala ime človeka, kateri ji bo mogoče povedal, da je prepozno, da je izgubljena.

Dr. Drago . . .

Lepo ime, - ime, katero ji je zmeraj ugajalo. S tem imenom je v svojih dekliških sanjah nazivala junaka-ljubljenca, katerega ji je slikala njena bujna domišljija. Poskusila je obnoviti to bajno prikazen svojih sanj: Srednje velik, vitek, toda to vse se ji ni zdelo važno. Le temne oči naj bi imel, a ne popolnoma črne, visoko čelo in kostanjeve lase . . .

»Gospodična, ako greste na »ligo«, morate izstopiti.«

Prestrašena se je vzdramila iz svojih sanj. Njen sosed jo je ogorčil, in pokazal na pismo v njeni roki. Dvignila se je, da izstopi. Šele tedaj se je spomnila, da se ni niti zahvalila prijaznemu in postrežljivemu sosеду. Obrnila se je, da vsaj z vljudnim pozdravom poravnava zamujeno. A sedež je bil prazen. Mogoče je že izstopil? Gledala je po ljudeh in ta hip zapazila, da stoji tik nje.

»Oprostite, gospod, pozabila sem, zahvaliti se Vam za opozorilo . . .«

Voz se je ustavil, preden je dokončala stavek. Ljudje so ju rinili naprej, morala je paziti, da pride na prosto. Ko je na cesti iskala spremljevalca, je že izginil med ljudmi. Bilo ji je — skoro žal.

Šla je naprej po ulici in dospela do velikega, parku podobnega vrta. Ob ograji je že prileten mož sekal grmovje. Obrnila se je nanj z vprašanjem, ali je tu kje »Liga«.

Mož je potrdil in pokazal z roko na belo vilo sredi vrta:

»Tamkaj je. Gospod zdravnik je ravnokar prišel.«

Zahvalila se je in odhitela naprej. Čez par hipov je stala pred vhodom in vstopila. Čakalnica je bila enostavno opremljena, a zelo snažna. Miza, nekaj stolov, peč, stojalo s cvetjem, na stenah nekaj zdravniško-znanstvenih risb. Na vratih plošča s koledarjem. Odložila je plašč in sedla k mizi. Bila je zelo izmučena. Komaj se je vsedla, že so se odprla nasprotna vrata in postrežnica jo je prijazno povabila za seboj. Peljala jo je skozi eno sobo, ki je očitvidno služila za pisarno, odprla vrata v nasprotno sobo in jo peljala naprej. Ob njenem vstopu se je zdravnik, ki je nekaj pisal, takoj dvignil in ji stopil nasproti. Ona pa je obstala in strmela. — Zdravnik je bil — njen prijazni sosed z železnice.

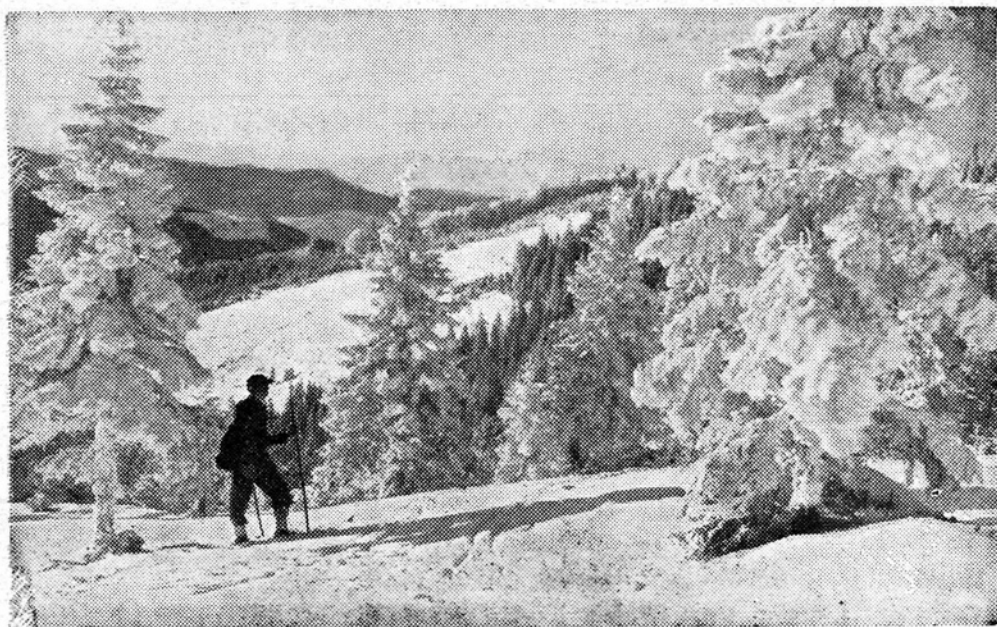
Ker se ni ganila, je stopil še bliže k njej in ji ponudil roko:

»Nekoliko se že poznavava, kaj? Moje ime je Drago Pšenič. Pismo, ki mi je izdalo vašo pot, je namenjeno meni.«

Dala mu je roko in tudi pismo, a še vedno je molčala. Iznenađenje je bilo preveliko. Njen junak, to se pravi, ideal njenih sanj — njen zdravnik.

Stal je pred njo in bral pismo. Trenutek samo, a ta trenutek je zadostoval, da se je pomirila. Bila je hvaležna usodi in hvaležna Bogu, voditelju usode in slučajev.

Prebral je pismo in jo nekaj hipov gledal s prodirnim, izkušnim pogledom zdravnika. Povabil jo je na divan.

Zimska pokrajina.

»Preiskati vas moram. Slecite se in sedite tja.«

Sedla je na divan in se primerno slekla. Zdravnik pa je primaknil stol in začel temeljito preiskavo pljuč. Povesila je trepalnice in jih le tu in tam dvignila. V začetku jo je prirojena ženska sramežljivost spravljala v zadrego in ji vabila kri v lica. Ko pa je dvignila oči in zapazila pred seboj resen pogled, v katerem je bila samo skrb in čuječnost zdravnika, jo je minila zadrega.

Končal je. Vprašujoče je uprla vanj svoje oči. Ni umaknil pogleda, a tudi odgovoril ni. Gledal jo je dolgo časa, kot bi se rad prepričal o njeni duševni moči, kot bi hotel presoditi njen značaj. Zdelo se ji je, da ji bere misli z obraza, da ji gleda skozi oči v dušo. To jo je spravilo znova v zadrego, kar pa ji nikakor ni bilo v škodo. Lahna rdečica, ki ji je objela sicer blede lica, jo je delala lepo in ji dala nežno prikupljiv izraz.

»Gospod zdravnik, kar povejte resnico; pripravljena sem.«

Potrdil je: »Saj bo res najbolje, če vam ne prikrivam, da je vaše stanje zelo resno. Leva stran . . . Čakajte, najprej vas še pregledam na Röntgen, potem bova govorila dalje.«

Dvignil se je, poklical strežnico in ji ukazal pripraviti stroj. Nato je sedel k mizi.

»Dovolite gospodična, Vaše ime?«

»Vanda Dragojevičeva.«

»Skoro sva v sorodu z imeni.«

Vanda se je oblačila in ni odgovorila. Ozrl se je in rekel:

»Nikar se še ne oblecite! Greva še v temnico.«

Šla sta tja. Stroj je že drdral. Strežnica je stala ob navijalkah. Ko sta vstopila, je ugasnila zadnjo, komaj brlečo svetilko. Bilo je popolnoma temno in Vanda je obstala na mestu.

»No, kje pa ste obtičali«, je vprašal zdravnik.

»Tukaj sem, pa se bojim prestopiti.«

Nasmehnil se je in jo prijel za roko.

»Tako — tukaj sem — zdaj pa le mirno.«

Stroj je drdral enakomerno, zdravnik je premikal ploščo sem in tja in opazoval. Polagoma so se njene oči privadile teme vsaj toliko, da je nejasno razločila predmete pred seboj.

»Luč«, je zaklical čez čas zdravnik. Prst je držal na levi strani njenih prs in napravil tja s svinčnikom črto.

»Sem vedel«, je mrmral sam zase. Nato se je dvignil:

»Pridite nazaj v sobo, gospodična Vanda.«

Medpotoma se je oblekla. Zdravnik se je vsedel k mizi in povabil Vando, naj sede. Sedla je in uprla vanj vprašujoč pogled.

Kaj neki bo povedal, dobro ali slabo? Tedaj je začel. Zelo, zelo resen je bil njegov glas:

»Kakor sem rekel, resna stvar, nevarna, smrtno nevarna. Treba bo vse storiti, da se bolezen ustavi.

Saj veste, z boleznijo te vrste se ni šaliti. Potuhnjeno se zarije v pljuča sto in sto bacilov, množijo se na tisoče in milijone, in preden se človek zave, se ga že popolnoma polastijo. Zdravniška veda se že dolgo bori s to pošastjo, a do danes je dosegla edino toliko, da je znašla sredstva, da se bolezen ustavi. To je malo, — a vendar mnogo. Pa zdravniška pomoč pomaga odporni naravi v boju zoper bolezen. Veliko pa je odvisno tudi od bolnikove volje.

Povedal sem vam to. Upam, da ste me prav razumeli. Tudi vam je potrebna zdravniška pomoč, ako ne želite umreti. Mlado dekle tega gotovo ne želi.«

»Kakor se vzame, gospod zdravnik. Včasih tudi mlad človek — rad umrje.«

»Mlad človek umrje rad le tedaj, ako je nesrečen v ljubezni, a drugače?«

»Motite se, gospod zdravnik. Jaz si na pr. želim smrti, kadar me prevzame žalostno dejstvo, da moje življenje nikomur ne koristi. In ravno to dejstvo me tudi odvrča od smrti, ker mi vzbuja željo, vsaj nekaj dobrega storiti v prid drugim, preden umrjem.«

Preprosto je izrekla svoje želje in vendar mu je s temi besedami odkrila svojo dušo. Šele, ko je bilo že izrečeno, se je zavedla tega. V zadregi je umolknila in ni si skoraj upala pogledati njemu v oči. Ko pa je vseeno dvignila pogled, da vidi, ali se ji posmehuje, — se je umirila. Na njegovem obrazu ni bilo ironije, v njegovih očeh ni bilo posmeha, ko je rekel:

»Gospodična Vanda, vi ste izjema.«

»Hvala za poklon, gospod zdravnik. Ako smem biti odkritosrčna, tudi vi ste — izjema.«

»Jaz? V čem?« se je začudil zdravnik.

»Tega vam ne morem povedati, vsaj zdaj ne.«

»Potem je gotovo kaj slabega.«

»Nikakor. Nekaj lepega je.«

»Res?!« Pogledal jo je šaljivo in neverjetno, da se je nasmejala. Vsled smeha jo je napadel kašelj in takoj pregnal veselo razpoloženje. Nekam očitajoče je rekel zdravnik:

»Vidite, že spet je kašelj tu, niti smejeti se ne smete. Torej, kje sem prekinil prej? Aha, že vem! Potrebna vam je zdravniška pomoč in prvovrstna postrežba. Za nekaj časa morate popolnoma mirovati, to se pravi — ostati v postelji. Imate li dom, oziroma mater?«

»Ne!« je vzdihnila Vanda žalostno.

»A gotovo imate teto, ali sicer koga, ki bi vas vzel za čas boleznì k sebi in skrbel za vas?«

Zmajala je z glavo in govorila trpkò:

»Dovolj tet in stricev bi imela, če bi bila zdrava, ker bi imeli od mene korist. Ker sem pa bolna, nimam nikogar; prepuščena sem sama sebi.«

»No, — zaradi tega ni treba kloniti; saj se tako godi še mnogim na svetu, da, še slabše. Poslušajte moj nasvet: Ali vam je znano, da sem asistent na tukajšnji tuberkulozni kliniki?«

Ksaver Meško:

PESEM BREZDOMCA.

Po svetu hodim, tujec, romar ubog,
po cestah naravnost zdaj in zdaj okrog,
kjer bil sem že, čez leta tja se vrnem;
na desno naj, na levo se obrnem,
povsodi romar sem, povsodi tuj. —
Srce, o ne žaluj in ne zdihuj,
naj romaš leta vsa brez domačije,
naposled mati zemlja te pokrije.
Usoda reveža in bogatina
je h koncu ista: grob mu vsa lastnina.

»Da.«

»Moj predstojnik, primarij N., je odšel na dopust in za ta čas izročil upravo klinike meni. Če hočete, vas vzamem v svojo oskrbo?«

Vanda ni odgovorila. Kakor večina ljudi, je tudi Vanda imela resne pomisleke zoper bolnico, tem bolj, ker še nikdar ni bila v njej. Zdravnik je to zapazil in nadaljeval:

»Zdi se mi, da imate strah pred bolnišnico, kakor večina ljudi, a ta strah je neupravičen. Res, mnogo ljudi umre v njej, to pa samo zaradi tega, ker pridejo tja v poslednjem stanju bolezni, ko so že tako izčrpani, da jim ni več mogoče pomagati. Iz tega pa še nikakor ne sledi, da bi moral vsak umreti, ki pride tja. In razne bajke . . .«

Omalovažujoče je zamahnil z roko, češ, kdo bo o tem razpravljaj?! Vanda pa je še vedno molčala. Po kratkem molku se je obrnil k njej:

»Gospodična Dragojevičeva, povejte, ali mi zaupate?«

»Kot zdravniku zaupam!«

»Zadostuje, dasi ne vem, čemu ste pripomnili »kot zdravniku«. Lahko mi zaupate tudi kot človeku, kot možu.«

Zadnji stavek je govoril užaljeno. Vanda se je opravičila:

»Napačno ste me umeli. Hotela sem vam samo reči, da vam brezpogojno zaupam, kot za večino zdravnikov ne morem reči.«

»Torej imate že skušnje?!« se je nasmehnil.

»Da«, je rekla kratko.

»In ker je eden ali drugi izzval vaše nezaupanje, smo ga sedaj deležni vsi?«

»Ne vsi. Rekla sem že prej, da ste vi izjema.«

»Vkljub temu se obotavljate mojemu predlogu?«

»Ne — ne zaradi vas. Ampak na kliniki je še več zdravnikov in kdo mi garantira, da me boste samo vi zdravili? In potem, — med toliko bolniki . . .«

»Imamo sobe, v katerih sta samo po dve postelji in katere imajo poseben balkon.«

»Te so pa samo za tiste, ki jih lahko plačajo — jaz pa . . .«

»Zdaj mi je pa dovolj. Ako nočete, — nočete. Pripomnim le, da sem vam hotel dobro. Ker sem zaenkrat neodvisen, bi vas dal v sobo, ki bi vam ugajala. In kogar jaz prevzamem, tudi jaz zdravim. Prosil vas pa ne bom.«

Bil je užaljen. Toliko drugih bi z veseljem in hvaležnostjo sprejelo njegovo vabilo. Dan za dnem prihajajo prošnje za sprejem in vsaka postelja je že zasedena. Nevoljen je bil sam nase, da je stavil ta predlog in nevoljen na Vando, ki, namesto, da bi mu takoj segla v roko, — šele premišlja.

(Dalje prihodnj.)

Napisal: Vane Bethkin.

ČEZ PREVIS

Trodejanska zgodba iz živjenja dijakinj.

OSEBE

Otilija Jamnikova, žena drž. uradnika
Nuša, hči, dijakinja; študira konservatorij
Malči, Otilijina nečakinja, dijakinja
Minka, Jamnikova služkinja
Silva } Malčini sošolki
Mira }

Godi se v Jamnikovem salonu med šolskim letom. Scenerija poljubna. Čas: sedanjost.

Prvo dejanje.

Minka (pospravlja po jedi).

Otilija (vstopi): Kaj Malči še ni?

Minka: Ne še, milostiva.

Otilija: Kod neki hodi? Prav nikdar ne pride redno k jedi. Presneto dekle! Ko gre opoldan iz šole, obleti menda vse cerkve, mesto, da bi prišla h kosilu, zvečer po kongregacijah leta, zjutraj spet že na vse zgodaj k maši brli in kar naprej in naprej tako, že odkar je prišla pod našo streho. Spočetka je še nekako bilo, odkar se je pa privadila, jo nihče več ne ustavi. Oh, križ je s to punco! Če ji kaj rečem, se cmeri, kot bi jo na meh drla; pa da bo mami pisala, naj jo domov vzame. Kar naj! Še zdaj ne vem, kaj mi je bilo v glavi, da sem si nakopala to nadlogo.

Minka: E, milostiva, saj ni tako hudo! Jed lahko nekoliko počaka, tista posoda se pa gredoč pomije.

Otilija: Kar molčite! Saj vem: Vi ji pa še potuho dajete. Toda dokler boste pri meni, se bo tako delalo kot bom jaz hotela,

sicer lahko greste, kadar hočete, kajti služkinj je vedno dovolj.

Minka (Zloži posodo na pladenj in odide.).

Otilija (Vzame s police knjigo, se zlekne na otomano in čita.).

Malči (Pride z aktovko): Klanjam se, teta!

Otilija (ne odgovori).

Malči: Kaj Nuške še ni iz šole?

Otilija (vstane): Misliš, da se ona tako potepa kot ti? Se že zdavnaj uči, da boš vedela!

Malči: Kaj ste že kosili?

Otilija: Misliš, da bomo tebe čakali? Kar zapomni si zdaj enkrat za vselej: kakor hitro ne boš drugič točno prišla h kosilu, boš brez jedi. Zdaj mi je pa dovolj. To imam menda kot zahvalo, da te napol zastonj redim pri hiši. (Spravi knjigo in odide.)

Malči (Ostane nekaj časa nema sredi sobe in gleda za teto, potem sede.) O moj Bog, teta se že spet jezi.

Minka (prinese kosilo): Gospodična Malči, zakaj pa ne pridete malo prej, da bi vsaj kosili skupaj. Gospa je bila spet tako huda, da je strah. Še nad menoj se je usajala. Rekla je, da Vam potuho dajem. Lepo Vas prosim, pridite drugič o pravem času.

Malči: Tudi nad Vami se je jezila radi mene? (Stopi k njej.) Minka, lepo Vas prosim, oprostite! Saj bi tako rada prišla, pa je tako daleč iz šole. Pa kar strpeti ne morem, da bi spotoma ne stopila vsaj za trenotek v cerkev. Zdi se mi, da dobim po-

tem za ves dan moči. — Vi ne veste, Minka, kako hudo mi je tukaj. Teta se vedno jezi, ker hodim k sestankom in zjutraj k maši. Tega pa ne vé, da je to moje edino veselje, ki ga imam v mestu. — Nušo, to dobro dušo, ki se bo zgubila kmalu, kmalu, bi tako rada rešila s tem, da bi jo spravila v kongregacijo, pa se je ne upam radi tete, ki se je tako bojim.

Minka: Saj vem, prav dobro vem, da ste reva.

Malči: Nikdar nimam miru, ne doma, ne v šoli. — Oh, na naši prejšnji šoli je bilo pa tako lepo. Vse smo bile v kongregaciji. Tukaj je pa tako malo vere. Le nekaj jih je, ki se posmehljivo ne norčujejo iz vsega. Kako rada bi vsaj te rešila, ki so še dobre, pa bodo sčasoma vse zabredle v blato.

Minka: Kar potolažite se in upajte, da bo boljše. Saj bo, mora biti, veste! Jaz vedno upam, pa tudi Vi morate. — Kar jejte zdaj!

Malči: Prav nič mi ni do jedi v tej hudini.

Minka: Lačni pa menda vendar ne boste?

Malči: Hvala Vam, da tako skrbite zame, toda jedla res ne bom. Kar odnesite in če pride kakšen siromak, mu dajte. Pa nikar ne povejte teti, da nisem nič jedla, ker se bo spet radi tega jezila. Zdaj se grem učt. (Zlaga knjige iz aktovke: ko hoče oditi, vstopita Nuša in Silva.)

Nuša: O Malči! Kar z »Bog daj!« te bom pozdravila, tako po kmetiško, veš, saj praviš, da se ti lepo zdi.

Silva: Si že kosila, Malči? Daj, odpravi se, bomo šle malo na sprehod. Danes je tako lep dan, da se človeku kar srce topi.

Malči (vzdihne): Res je tak dan, da se človeku srce topi, toda v žalosti, ne v veselju.

Nuša: Malči, kaj pa ti je že spet? Je bila mama huda? Veš, saj je res. Vsaj enkrat bi prišla ob pravem času domov. Kaj ti je treba letati od cerkve do cerkve?

Silva (z nasmehom): Le kaj imaš od tega, Malči? Bi ne bilo mnogo boljše, da bi se malo bolj zabavala? Ej, ti še ne veš, kako lepo je življenje. Poglej, medve z Nušo sva pa kar naprej veseli.

Nuša: Pa ne hodiva nič po kongregacijah . . .

Malči: Lepo te prosim, nikar me še ti ne žali!

Silva: Oh, saj to vendar nobena žalitev ni, če ti človek reče, da nikar ne živi tako svetniško.

Malči: Kaj ti veš, kako boli kaj takega. Nihče ne more videti drugemu v srce. — Tako mi je, da bi kar naprej jokala.

Nuša: Kar pozabi na tetine besede! Jo bom že jaz potolažila. Zdaj pa res pojdi nekoliko z nama, da se boš vsaj malo razvedrila.

Malči: Saj ne morem, ko imam toliko učenja.

Silva: Do jutri se boš lahko še dvakrat naučila vsega.

Malči: Pa kljub temu ne morem, ker mi je mama pisala, da pride danes in pojdem z njo v mesto.

Nuša: Kakor veš! Siliti te res ne maram, čeprav ti samo dobro hočem. Bova šli pa sami. Radi mame pa nikar ne bodi žalostna.

Silva: Pa tudi radi najinih besedi ne!

Malči: Saj nisem (Pospravi knjige in odhaja.) No, se bomo pa še pozneje kaj videle. Obilo zabave!

Obe: Hvala! Na svidenje!

Nuša: Ná, pa si pomagaj, če si moreš. In tako je vsak dan. Prav nič ni mogoče narediti z njo. Še za lasek je nisem mogla spremeniti in je tudi nihče ne bo.

Silva: Toda nekaj je treba ukreniti; tako ne sme iti naprej. Pomisli! Odkar je ona v razredu, je že pet deklet stopilo v kongregacijo. Če bo šlo tako naprej, jih bo do konca leta še drugih pet in počasi bo nastal iz našega razreda cel kloster. — Veš, kaj ti pravim? Lepa in vabljava beseda odjekne v vsakem, še tako nedostopnem srcu, pa bo tudi pri njej. Najprej je treba poskusiti z besedami. Če to ne bo pomagalo, jo bomo pridobile z zvijačo. Samo obljubiti mi moraš, da mi boš pomagala.

Nuša: Sama ne vem, kako bi. Večkrat sem že pomislila, če je to sploh vredno in lepo, kajti zdi se mi, da je ona pri vsem tem zelo srečna. Čemu bi ji kratila to srečo in obujala nepotrebne dvome? Spet drugič se mi pa njeno obnašanje tako neumno zdi, da bi dala ne vem kaj, če bi jo mogla vsaj malo spremeniti.

Silva: Já, dekle, z omahovanjem pa ne boš daleč prišla. To je treba zagrabititi zares.

Nuša: Pa daj, če moreš!

Silva: Presneto malo me skrbi! Gotovo ji bom nastavila tako zanjko, da se bo vjela kot lastavica v italijansko mrežo.

Nuša: Ne verjamem, da bi kaj opravila.

Silva: Boš že videla.

Nuša: Ti ne veš, kako trdno vero ima to dekle. Lej! Naša mama poskuša na vse načine, da bi jo nekoliko premotila, toda

brez uspeha. Včasih na primer naju pelje v gledališče. Kadar je kak misterij, že gleda. Ko so pa zadnjič igrali neko precej realistično dramo, je rekla, da ne pojde take stvari več gledat in je še štirinajst dni po tistem sanjala, da take stvari niso za taka dekleta kot smo me.

Silva: Pojdi, pojdi!

(*Dalje prihodnjič.*)

Ž E N A I N D E L O

R. Smersu:

PODPORE V POKOJNIN. ZAVAROVANJU

V eni prejšnjih številkih smo si ogledali, kdo mora biti zavarovan pri Pokojninskem zavodu. Danes pa si hočemo ogledati koristi, ki jih imata zavarovanec in zavarovanka od pokojninskega zavarovanja.

ENKRATNA ODPRAVNINA VDOVI, OTROKOM ALI MATERI.

Dokler nameščeneц še ni bil pet let zavarovan in ni s tem dopolnil tako zvane čakalne dobe, on sam in njegova rodbina — razen če se je ponesrečil v službi — še nimajo pravice do stalne pokojnine, marveč imajo vdova, če ni vdove, pa otroci, le pravico do enkratne odpravnine v znesku 60 kratne zadnje zavarovalne premije. Če nameščeneц ni zapustil niti vdove niti otrok, ima ne glede na dovršeno ali nedovršeno čakalno dobo revna mati, za katere preživljanje je prispeval umrli zavarovanec ali zavarovanka, pravico do enkratne odpravnine v višini 30 kratne zadnje premije.

INVALIDSKA RENTA Z ZDRAVNIŠKIM SPRIČEVALOM.

Če nameščeneц, ki je bil zavarovan vsaj pet let, ob službeni nezgodi, pa tudi ne glede na to dobo, dokaže z zdravniškim spričevalom, da zaradi kake telesne ali duševne hibe ne more dalje izvrševati poklicnih dolžnosti svoje zadnje zavarovanju zavezane službe, ima takoj, ko poteče njegova pravica do polletne bolezenske podpore pri bolniški blagajni, pravico do invalidske rente, odmerjene po številu mesecev njegovega zavarovanja.

INVALIDSKA RENTA BREZ ZDRAVNIŠKEGA SPRIČEVALA.

Tudi zdrav nameščeneц, ki je bil vsaj pet let zavarovan in je dosegel 65. leto starosti, se smatra za invalida in ima pravico do invalidske rente, če izstopi iz zavarovanju zavezane službe.

Da se preprečijo zlorabe, pa določa zakon, da nima pravice do invalidske rente z zdravniškim spričevalom ali brez njega invalid, ki s kakim drugim opravilom zasluži več nego dve tretjini tega, kolikor so znašali njegovi povprečni zavarovani

prejemki zadnjih petih let, in da invalid, ki ne zasluži več nego te dve tretjini, sicer ne izgubi rente, a se mu ta toliko zniža, da znaša skupaj z njegovim zaslužkom le toliko, kot so bili povprečni zavarovalni prejemki zadnjih petih let.

STAROSTNA RENTA.

Starostna renta je prava renta, ki si jo je zavarovanec zaslužil z dolgoletnim zavarovanjem ali z visoko starostjo, tako da ima do nje pravico, tudi če še nadalje ostane v svoji službi ali če s kakim drugim pravilom zasluži še kolikorsibodi. Starostna renta je vselej za 10% višja nego bi bila invalidska renta za isto dobo zavarovanja. (Ker ima poleg spodaj navedenih primerov vsakdo pravico do starostne rente tudi po 40 letih zavarovanja, je v gornji razpredelnici pri renti po 40 letih že prištet povišek 10% na račun starostne rente.)

Pravico do starostne rente, in sicer vselej brez zdravniškega spričevala, imajo:

- a) moški zavarovanci po 40 letih zavarovanja;
- b) zavarovanke po 35 letih zavarovanja, toda ne pred doseženim 55. letom starosti;
- c) zavarovanci, ki so dovršili 70., in zavarovanke, ki so dovršile 65. leto starosti, in so bili najmanj pet let zavarovani.

VDOVSKA RENTA.

Vdova ima pravico do rente, če je bil zavarovanec vsaj pet let zavarovan ali če se je ponesrečil v službi. Po načrtu novega zakona bi imela vdova pravico do rente že po triletnem zavarovanju.

Vdovska renta znaša 50% rente, ki jo je ali ki bi jo prejemal umrli mož.

Pravico do vdovske rente ima vdova ne glede na lastno premoženje, zaslužek, državno ali drugo pokojnino, n. pr. invalidsko ali starostno rento iz lastnega pokojninskega zavarovanja nameščencev.

OTROŠKE RENTE.

Pravico do otroške rente ima po zavarovanem očetu ali zavarovani materi vsak zakonski otrok do 18. leta starosti, nezakonski otroci pa le po zavarovani materi, če je bil roditelj vsaj pet let zavarovan ali če se je ponesrečil v službi. Po načrtu novega zakona bi imeli otroci pravico do rente že po treh letih zavarovanja, in sicer ob potrebi do 21. leta starosti in tudi po zavarovanem nezakonskem očetu.

Otroška renta znaša za enega otroka 25% zavarovančeve rente, za dva skupaj 35%, za tri skupaj 40% in za štiri ali več skupaj 45%, renta sirot brez očeta in matere pa za eno siroto 50%, za dve skupaj 75%, za tri skupaj 85%, za štiri skupaj 90 in za pet ali več skupaj 95%.

Tudi pri otroških rentah se ne sme ozirati na otrokovo premoženje, zaslužek ali pokojnino, ki jo prejema morda od države ali koga drugega radi smrti drugega roditelja.

IZREDNE PODPORE VDOVAM Z OTROKI IN DVOJNIM SIROTAM.

Po posebnem pravilniku o draginjjskih dokladah sme dovoljevati Pokojninski zavod za nameščence vdovam z otroki in dvojnimi sirotam ob potrebi izredne podpore do 50% rent.

DELNO POVRAČILO PREMIJ. PRISPEVEK ZA BALO.

Zavarovanci, ki so izstopili iz zavarovanja zavezane službe in ostanejo pol leta brez take službe, prejmejo na zahtevo povrnjen tisti del premij, ki od celokupnih premij odpade na nameščenca.

Zavarovanke, ki se poroče in v dveh letih po poroki izstopijo iz službe, ali ki se poroče v dveh letih po izstopu iz službe, prejmejo k temu povračilu doplačilo na 80% vplačanih premij.

PODPORE ZA TEMELJITO ZDRAVLJENJE.

Če je pričakovati, da bo rentnik s pomočjo temeljitega zdravljenja postal zopet za svoj poklic sposoben, ga sme poslati Pokojninski zavod na svoje stroške v primerno zdravilišče itd., ali pa mu izplačati v ta namen posebno podporo.

PODPORE ZA NEZAPOSLENE.

Če zavarovanec izgubi službo in je v potrebi, mu sme Pokojninski zavod priznati podporo za nezaposlene.

(Po dr. J. Vrančiču: Pokojninska preskrba zasebnih nameščencev.)

VPRAŠANJA IN ODGOVORI

Nesreča na poti v službo. Delavka vprašuje: Na poti v tovarno sem si zlomila nogo. Sedaj pa pravijo, da ne bom dobila nezgodnih podpor, ker sem šla po poti, ki je radi strmin bolj nevarna. Meni pa je bila ta pot zaradi bližnjice zelo na roko. Ali res nimam pravice do nezgodnih podpor?

Odgovor: Če so Vaši podatki točni in če ste po poti, na kateri se Vam je pripetila nesreča, redno hodili v tovarno, Vam ne bo mogel nihče odreči nezgodne podpore. Če bi se pa to vendarle zgodilo, se pravočasno pritožite (pritožbo pošljite priporočeno) na sodišče delavskega zavarovanja v Ljubljani.

Neutrally strokovna društva za delavstvo in nameščenstvo. H. P. iz K. vprašuje: Dobila sem od nekega društva vabilo, da naj stopim vanj. Iz poslanih vabil vidim, da je društvo strokovno in strogo nevtrally. Jaz pa sem že organizirana pri krščanski strokovni organizaciji. Kaj naj storim?

Odgovor: Za nas ni nevtrallyh strokovnih in kulturnih društev. Kdor ni z nami, je proti nam. Nam je krščanski svetovni

nazor podlaga za vse naše delo na kateremkoli polju. Seveda s tem ni rečeno, da bi mi v posameznih primerih ne mogli sodelovati z drugimi organizacijami. Kadar je treba ščititi strokovne, stanovske, kulturne in slovenske in državne interese, bomo vedno poskušali najti stik z vsemi organizacijami in z njimi skupno nastopati. Toda organizirali se bomo vedno in povsod le v odločno krščanski organizaciji. Pri mnogih organizacijah je »nevtrallynost« samo maska, za katero se skriva protikrščansko lice.

Ocena delanezmožnosti. M. R. iz Lj. vprašuje: Kdo določa, za koliko odstotkov sem nesposobna za delo? Uradni zdravnik? Kaj pa, če drugi neuradni zdravnik drugače oceni delanezmožnost?

Odgovor: Odstotek delanezmožnosti, ki nastopi po obratni nesreči, določa zdravnik Okrožnega urada. Mnenje neuradnih zdravnikov ne pride v poštev. Če pa misli ponesrečenec, da se mu je prenizko ocenilo zmanjšanje delanezmožnosti, ima pravico, da se v zakonitem roku zoper odlok Okrožnega ali Osrednjega urada pritoži na sodišče delavskega zavarovanja, kjer bo ponovno pregledan po sodnem izvedencu, ki ni zdravnik Okrožnega urada.

M. G.:

PAVLIN BOŽIČNI VEČER

Božični zvon je zapel in zbudil iz sanj služkinjo Pavlo. Odprl je v njenem srcu skrito bolečino. Globok vzdih, ki ga je rodil grenek spomin, se je izvil iz nje-nega srca in jo prevzel tako, da je zagrebla v dlani svoj obraz in zajokala. Jokala je dolgo in neutolažljivo. Božični prizor, ki ga je podaril sveti večer domu in nje-nemu srcu, ji je vstajal pred očmi, vstajale ovčke in pastirci, s katerih je tolikokrat brisala prah, vstajal hlevček z Marijo in Jožefom, ki sta ob jaselcah molila božje Dete, vstajale jaselce, ki jih je njena roka pritrčila v kot nasproti vrat. Zažarele so pred njo tudi lučke, ki jih je na sveti večer prižgala božjemu Detetu, med njimi ona lučka, ki je gorela v njenem srcu, ko je bila še doma. V daljavi je zadonela pesem: Sveta noč, blažena noč . . . Vzbudila ji je spomin na oni trenutek, ko je pokleknila pred jaselce in zdramila iz božičnih sanj svoje starše, brate in sestre s pesmijo: Sveta noč, blažena noč . . . in jo končala s solzami v očeh. Odprla je usta, da bi zapela tudi nocoj, a glas ji je zamrl na ustnicah. Vstal je pred njo greh, obstal pred njo morivec njene duše in ropar, ki ji je poteptal radost božičnega večera, pesem svete noči, ji ugasnil vse lučke, med njimi tudi ono, ki jo je vsak sveti večer prižgala božjemu Detetu.

»O Bog, ti veš, da nisem hotela storiti greha, da sem se branila z vso močjo, kar mi jo je dalo moje telo v tisti grozni, strašni uri. Gospodar me je prisilil. A vendar me žge in peče to dejanje tako, kakor bi ga storila prostovoljno. O Bog, zakaj si to dopustil!« Božični zvon je odpel, a solze se niso posušile, druga za drugo so se ji utrinjale z obraza.

F. Zupančič:

SVETONOČNI ZVONOVI

Iz visokega cerkvenega zvonika se razlegajo tisočeri, radostni glasovi bron. Valove čez strehe palač in koč, se utihotapljajo v zatišja in razpršijo po širokih cestah. Brze in izgublajo se daleč, daleč v globoki tišini snežnoodete narave. Izgublajo se v tisoč odmevih.

O, pač razumem, dragi zvonovi, zakaj vaša radost in nocojšnja sladkost! V neki davni, davni noči, ko se je radovalo veseljstvo obljubljenega, došlega Mesije, so trume svetlobliščecih angelcev prepevale v ubranem, rajskem spevu slavo Bogu in mir ljudem, nad uborno kočico, kjer je ležal na slamici učlovečeni Sin božji. In sedaj, ko je vsako leto zemlja prepolna ljubezni v obnavljanju prihoda Kralja miru in sije ljubkost nebeškega Deteta v naših jaslicah, ni več rajsko pevajočih krilatcev nizdol. Vsaj vidimo jih ne, in sedaj prepevaš mesto njih ti, o bron! Šibek, kajpak,

prešibek je glas vašega slavospeva radosti v primeri z onimi angelci. Toda našemu zemskemu ušesu, ki čuje in je vajeno prečesto blatnih, smrtonosnih govoric, je vseeno nemala uteha.

Prešibko je vaše oznanilo miru v primeri z onim angelcev v sveti božični noči; toda nam, vajenim čuti govorico sovražnosti in boja, ste vseeno močna uteha.

Doni, doni, o sveti bron! Morda kaka izgubljenka v temnem vrvežu življenja ni mogla z drugimi nocoj k polnočnici in tvoj glas bo hipen mir, hipno blažilo njeni bolesi. In preporna sladkih, minulih spominov bo prinesla sladek dar, plač udratih oči, betlehenskemu malčku.

M. R. Fuchs:

PRI KOLODVORSKEM MISIJONU V KÖLNÜ

(Nadaljevanje.)

V prvih jutranjih urah sem sedela nato v pisarni Kolodvorskega misijona in sem prelistavala »Dnevnik«, pregledovala kartoteko, v kateri so zaznamovana tudi pogrešana dekleta, pa tudi poklicni zvodniki in zvodnice, kakor tudi večni vagabundi. Čitala sem tudi statistiko: 1800 slučajev je bilo v enem mesecu samo na tem mestu rešenih! Brez števila je bilo raznih pomoči in navodil, kakor tudi informacij, informacij . . .! »Tukaj moramo za vse vedeti« pravi Kolodvorska pomočnica, »pričenši pri zvezi vlakov, pa glede božje službe, pa do večernih predstav v gledališču. In kar je še drugih nalog, ki nam jih stavi vsak dan sproti! Pobegle ženine naj bi iskale, slepe vodimo na vlak, otrokom moramo pomagati pri prestopu . . .« Pa sem slišala o mnogih otrocih, ki se vozijo sami pod varstvom sprevodnika, ki jih na postajah oddaja Kolodvorskim misijonom, da tako pridejo do svojega cilja.

»Pa to še ni vse«, poroča kolodvorska pomočnica. »V splošnem tudi opazujemo in proučujemo razne nevarnosti, ki jim je izpostavljena ženska mladina, bojujemo se z drugimi organizacijami proti prostituciji in proti šundu in nevarni literaturi. Predvsem drugim pa smo morali v večini naših mest ustanoviti posredovalnice. Tudi tu nam je vedno varstvena misel vodnica. Ko pregledujemo službena mesta se pokaže n. pr.« — in kolodvorska pomočnica vza-

me kartotekni list — »od 173 službenih mest je bilo le 84 priporočljivih in 27 pa popolnoma nepriporočljivih. Od 65 službenih mest v inozemstvu se je izkazalo le 43 za priporočljive, kakor smo se informirali pri sestrskih društvih v inozemstvu. Koliko nesreče so napravili že na videz popolnoma nedolžni inserati v časopisih! Službe posredujemo popolnoma individualno. Da preprečimo prehitro menjavanje službenih mest pri nas, pa tudi pri evangelijskem Kolodvorskem misijonu natančno preizkusimo dekleta, če so zmožne in pripravne, da zadoste zahtevam gospodinje. Toliko časa, dokler dekleta ne dobe službenega mesta, ostanejo za malo plačilo v našem domu.« Kolodvorska pomočnica seže po drugem s številkami pokritem listu. »Videli ste že iz statistike o spolnih boleznih, da je prvi čas v mestu najnevarnejši. Zaradi tega je skrb za dekleta, ko so našla službo, velikega pomena. Izkazalo se je, da ni dobro, če dekleta zadržujemo pri nas. Zaradi tega jih prav hitro porazdelimo k raznim stanovskim društvom, v kongregacije ter gledamo za njimi toliko časa, dokler se niso udomačile v enem ali drugem društvu, ali pa, če spoznamo, da ni nevarnosti zanje, če gredo ob nedeljah in v prostem času k sorodnikom, ki jih imajo morebiti v mestu.«

»Ali pobožnost ni dovolj varstva za mlada dekleta?« sem vprašala. Ropot je prekinitil najin razgovor. Na kolodvoru se je začelo novo življenje. Začeli so pometati,

pripravljaja se za zajutrk v kolodvorski kavarni, raznašalci in raznašalke prihajajo in kolodvorska pomočnica zamišljena gleda skozi odprta vrata. Čez čas pravi, da so vtisi v mestu premočni in zaradi tega dekliška pobožnost v mnogih slučajih ne zadostuje kot varstvo. V mestu namreč manjka one vrsti, ki je bila doma v vasi tako edinstvena. Po dokazih komaj 20% došlih deklet zajamejo verske organizacije. Marsikatero dekle pa je tudi doma hodilo v cerkev samo zato, ker so hodili tudi drugi. Dekleta svojega primitivnega verskega življenja ne znajo uvrstiti v novo okolico. Marsikatera kongregacija pa ve, česa je treba in se zaradi tega prav posebno zavzame za novince.

»Tako vidite«, pravi kolodvorska pomočnica. »da vse naše delo vodi misel varstva in zaščite, da bi obvarovalo dragoceni ljudski zaklad, mlada dekleta, pred vsakršno škodo. Naše delo je torej zelo konstruktivno delo. Saj vsi vemo, da so dekleta od danes matere za jutri.«

Še dolgo so mi zvenele po ušesih zadnje besede kolodvorske pomočnice: »Matere teh naših deklet bi morale vsaj enkrat biti tu pri nas, da bi vse to in tako z nami doživljale, potem ne bi svojih 16, 17 letnih otrok brez vsakega pouka pošiljale v mesto!«

Na trgu pred kolodvorom pa so že prihajali branjevci in branjevke iz okolice s trga nazaj. Po dvehurnem odmoru prijetne tišine, pa je na kolodvoru zopet vse v vrvežu. Kako je že rekla kolodvorska po-

močnica? 200 do 300 deklet in žena pride vsak teden samo v Köln! Kaj pa München, Frankfurt, Hamburg, Berlin? Kakšne številke! Koliko neuresničenegea upanja! Koliko nevarnosti!

VPRAŠANJA IN ODGOVORI

Francka Tič, S. D. p. M. Prosim, če bi bili toliko prijazni, da bi mi sporočili naslov najboljše in najpoštenejše posredovalnice za službe. Sami mi ni znano, razmere me pa silijo, da si moram poišati službo.

Odgovor: Posredovalnic za službo je po mestih že kar veliko, tako da so bile vse privatne posredovalnice po odločbi ministrstva za socialno politiko in narodno zdravje z dne 24. junija 1930 št. 28058 ukinjene, a se ta odredba še ni izvršila. Pravico obstanka imajo po tej odredbi le še javna borza dela in posredovalnice, ki jih po svojih pravilih vzdržujejo razna strokovna in zaščitna društva za služkinje. Tudi društvo za varstvo deklet ima posredovalnico v svojem zavetišču Kotnikova ul. 8.

Minka Gajšek, V. p. Č. Čitala sem, da se za potovanje v inozemstvo dobi priporočilo. Kam naj se zanj obrnem?

Odgovor: Priporočila za pomoč na potovanju izdaja ljubljanski kolodvorski misijon, Masarykova 12 za vse kol. misijone do kraja, kamor se potnica pelje. Preden odidete, se oglasite tam in ga dobite!

P O Ž E N S K E M S V E T U

Slovenka — gospodinjska pomočnica — pesnica. Zagrebški »Jutarnji list« je objavil sliko in kratek opis Slovencem skoraj neznane pesnice Marije Višavske, ki je v Ljubljani gospodinjska pomočnica in vrši z veliko ljubeznijo in skrbnostjo svoje delo v popolno zadovoljstvo svojih gospodarjev. Pesniška nadarjenost Marije Višavske je prirodna, preprosta, a prav zato tudi učinkovita. Iskrenost misli in preprostost pesniških prispevkov daje majhnim liričnim tvorbam te pesnice neko domačnost in lepoto, ki jo zlasti pri mlajših slo-

venskih pesnikih močno pogrešamo. Nekaj narodni pesmi podobnega, iz prvotnosti nepokvarjene duše diha n. pr. iz tega opisa pesničinega sončnega rojstnega kraja:

»V zlatu se kopljejo
holmi in trate,
širni lesovi
in njive bogate:
bujni vinogradi,
rajski vrtovi:
v zlatu se kopljejo
naši domovi! —«

O preprostem, a nevsakdanjem razglabljanju o življenjskih vprašanih govorijo sledeči verzi:

»Moja misel, velika in lepa,
dan za dnem skozi polja roma:
polja ta so tako prostrana!
A so pusta, neprekopana:
Kamor ozrem se — delo povsod.
Toda Ti veš, kako sem slabotna,
Daj mi moči — Gospod!«

Vigrednice bodo to skrito pesnico našle prav pogosto tudi v svojem listu, zlasti v prejšnjih letnikih. Vsa leta je namreč Višavska zvesta naročnica našega lista. Zato ji tudi Vigrednice in uredništvo k temu lepemu priznanju prav iskreno čestitajo.

Napredne misli prvakinja turških feministk. — Vse do konca svetovne in turške osvobodilne vojne je veljala stroga mohamedanska šega, da morajo živeti ženske zaprte v haremu in da morajo imeti zakrit obraz. Po teh šegah se še danes ravnajo muslimanke povsod, razen v turški republiki, kjer je Mustafa Kemal paša, turški »rešitelj« in diktator, zapovedal, da morajo hoditi ženske odkritega obraza, da mož ne sme imeti več kot eno ženo (v nasprotju z Mohamedovimi nazori), da se smejo ženske šolati in javno udeještvovali. Pičlih petnajst let je minilo, odkar je bil v Turčiji pravi orient, danes pa tekmuje ta država v svojih civilizatoričnih težnjah z »najnaprednejšimi« državami zapadne civilizacije. Ko so letos razpustili parlament in razpisali nove volitve, se je slišalo, da bodo imele pri novih volitvah tudi ženske aktivno in pasivno volivno pravico. Turške feministke se na ta dogodek pripravljajo z vso vnemo. Znamenita prvakinja turških naprednih žena, *Turkan - hanum*, ki velja za odlično filozofko, je pri tej priložnosti pisala in govorila mnogo zanimivega. Med drugim je dejala: »Zakaj bi branili ljudem, da se udeležujejo dobredelnih del; da se bavijo z nego dece, ako imajo za to veselje? (S tem hoče povedati, da bi naj tudi moški negovali otroke.) Na drugi strani pa, čemu bi branili ženskam, da bi se udeleževale velikih podvigov, ki človeštvu koristijo? Zakaj naj bi se ženske ne udeještvovala na polju zna-

nosti in umetnosti? Zakaj naj bi se one ne približale podvigom, ki se tičejo zgodovine? Ako ženske niso za to sposobne, naj jih bo kar sram. Jaz sem trdno prepričana, da ne bo dolgo, ko bodo ženskam priznane v turški državi politične pravice, zakaj Turčija je najdemokratičnejša država na svetu.«

Nič ne rečemo — naj se zgodi pravica, sposobnim bodi pot odprta. Toda malo težko nam gre v glavo, da bi bila žena minister, mož pa naj bi se bavil doma z nego otrok. Ali gremo res proti novi dobi matriarhata?

Umetnica - krivoprišežnica. Hollywoodska policijska oblast je izdala tiralico za znamenito madžarsko igravko Šari Fedak. Obdolžuje jo krive prisege. Madžarski umetniški krogi skušajo zabrisati ta moralni madež, ki je v osebi ene najznamenitejših umetnic tega naroda zasenčil čast vseh njenih tovarišev in tovarišic v Taliji.

Sistem enega otroka na Madžarskem se je v poslednjem času tako razpasel, da so državniki v velikih skrbeh. Vlada je povabila najrazličnejše organizacije, naj ji predložijo predloge, kako bi se uvedel uspešen boj proti temu sistemu, ki grozi upropastiti narodovo bodočnost. Ne vemo, kakšni so predlogi, ki so jih ogrske organizacije predložile vladi, katera jih zdaj proučuje. Mislimo pa, da je koruptnost, ki je zavladala v mnogih ogrskih krogih prav radi brezvestnosti in nepoštenosti v drugih rečeh, glavni krivec in da je težko pričakovati dobrih uspehov akcije za pobijanje sistema enega otroka, ako so laži, klevete in druge grde stvari vsakdanja hrana naroda.

Narodni socializem v Nemčiji je dosegel zanimive uspehe s propagando za pomnožitev števila družin. Od julija lanskega leta, pa do letošnjega avgusta, je bilo v Nemčiji 102.000 porok. V istem času se je rodilo 86.500 otrok več kot prej. Ako smo dejali, da si ne obetamo od madžarske borbe proti sistemu enega otroka nič prida, bi nas morala gornja statistika iz Nemčije prav za prav presenetiti. V resnici je Hitler v svoji državi skušal ustvariti vsaj gospodarske pogoje za pomnožitev števila družin s svojo politiko zaposlitve ljudstva. Toda s tem je izčrpal tudi gospodarsko

moč države, ki je jela obupno klicati na pomoč. Zunanji uspehi niso pravi uspehi. Vedno in povsod je prvi človek, ki mora biti v sebi prepričan o dobrem, ne pa, da dela, kar se od njega zahteva, za plačilo.

Prva upraviteljica ženske šole v Nemčiji, Avgusta Sprengel, je umrla stara 88 let. Bila je prva bojevnica za izobraževanje žensk in je dosegla, da so ji kot prvi ženski zaupali upravljanje neke dekliške šole.

I Z N A Š I H K R O G O V

DOMOV V SVETI NOČI ...

Vrata lepe dekliške sobice so se zaprla! Sama, čisto sama, da me nihče ne vidi, nihče ne čuje, hočem biti vsaj trenutek čisto sama.

V mislih hočem praznovati isti sveti večer kot nekdanj poprej v nežni toploti skromne očetove hiše, poleg matere, očeta, bratov in sestric. Molim, blagoslavljam, pojem z bratci, sestricami. Prižigam lučko pred jaslicami, ogledujem lesketajoče božično drevesce ...

Ah, da! ...

Ali ni danes prazna očetova hiša? Mogoče so namesto petja solze ... solze praznote?

Mati, jokaš, vzdihuješ?

Jokam, vzdihujem tudi jaz!

Mati, me blagoslavljaš?

Blagoslavljam Te tudi jaz!

Mati ali Ti prižigaš lučko?

Prižigam jo tudi jaz! — V tuji sobici sem si postavila božični spomin — jaselce. Sveto Detece me gleda — nebeško se smehlja, me blagoslavlja. Smehlja se — blagoslavlja tudi Tebe, moja ljuba mati, vse Tvoje in moje — ter ves široki svet ... Na sveti večer 1934.

Štefica.

OB SLOVESU DUHOVNEGA VODITELJA SLOVENCEV V ZAGREBU G. JANEZA HLADNIKA

Tako nepripravljene nas je našla ta vest, da nas bo naš dobri duhovni pastir zapustil in odšel nazaj v Slovenijo obdelovat božja polja! S strtim srcem in sklonjenimi glavami smo sprejeli to žalostno novico in tolažili se s tem, da je pač taka božja volja! Ob njegovem slovesnem nagovoru, ki

je bil zelo ganljiv, so se zarosile oči vseh navzočih. Ne najdemo besede, ki bi bila zadosten izraz hvaležnosti, kakršno dolgujemo tako požrtvovalnemu in neumornemu voditelju! Dokler je bil med nami, bil nam je podpora v težkih dneh življenja, tolažnik in dober svetovalec! Globoko je razumel težo tistih src, ki jih je od-svojih domov odtegnila usodna potreba za vsakdanji kruh. Bil je pa tudi velik umetnik čistega veselja in razvedrila, zato nam bo ostalo v trajnem spominu veselje, ki smo ga doživeli in užili po njegovih načrtih ter pod njegovim vodstvom. Sploh vsako njegovo delo in zamisel je imelo namen: vse v večjo čast božjo in korist našemu duševnemu napredku! Zato mu vsi Slovenci v Zagrebu kličemo z vdanim in hvaležnim srcem: »Bog obilo plačaj njegov trud in žrtve ter blagoslavljaljaj še naprej njegova dela!«

F. K., Slovenka v Zagrebu.

ZAGREBSKIM VIGREDNICAM V V ALBUM

Od Maksimira pa do Kustojških jag-njed, od Save pa vse gori do vznožja, od koder raste naprej Zagrebška gora ... kdo bi jih preštel vse. Ne bero je vse Vigredi. Žal, da je ne bero, pa tudi Bogoljuba ne, in nekatera sploh ničesar po naše zapisa-nega ... nimajo ne časa ne denarja za to ... za vsó nevredno navlako zagrebških židovskih zavajalcev jim ni žal ne časa ne denarja ... Tiste pač ne delajo časti našemu imenu in tiste so, radi katerih je naše lepo pošteno slovensko ime stokrat ponižano in osramočeno ... radi smeti, ki jih je izplavila domovina ...

Da, te so bolečina naše D o m o v i n e ! Nekateri očenaš so že zmolile dobre duše za tiste sirote, ki niti same ne vedo in še ne čutijo, kake revice so, in ne bodo prav dojele tega vse dotlej, ko se jim bodo vse

njihove domislice razblinile v strašno razočaranje, ki išče bega iz osramočenja in te bede na način, ki vodi v le še strašnejšo in brezupnejšo večnost . . . Pa velja še poziv vsem zvestim in poštenim, naj bo očenašev le še več in več. Ne le izpred tabernakljev, kjer Gospod Jezus čaka na plemenita srca v Zagrebškem mestu . . . tudi sestre in bratje doma naj priporočé ta izgubljena bitja Dobremu Pastirju.

To pa je le kot jasen sončen žarek, ki se prehija skozi zastrto nebo in siplje zlato luč v obisk zemljanom. Vse povsod so posejane blage lepe duše, lepo krdelo slovenskih deklet Vigrednic, katere smelo zapojo ono prelepo: o slovenski deklici.

Tem bi pa še eno zapisal v slovo, toda v slovo z upanjem svidenja.

Tam gori na gričku Svetega Roka, kjer smo se tolikokrat srečavali, kjer smo čutili sveži dih naše slovenske zemlje, kjer so bile duše naše kar tople v razcvitu onega nevidno skritega bogastva, ki ga nam je doma dobra mati globoko v srce zakoreninila, ko smo se zavedeli v to, da moremo biti božji le, če smo tudi materini, ko smo s trpkostjo ugotavljali dan na dan, da tisti, ki so pozabili mater, so tudi Boga zgubili . . . ker res ne more biti božji otrok tisti, ki je svoji materi nevreden in nezvest otrok. Tam gori na tistem gričku je vaše zbirališče in vaš oddih pa tudi vaša pobuda še v naprej. Nekatero »Minko« sem srečal v tem vrvežu, kakor planinko presajeno v nižavo, ki ni utrpela škode na lepoti svoje duše, katere bogastvo je bilo v brezobličnem plevelu le še bolj ljubko in obilno . . . Bodite vse kakor vrtnarice . . . daleč od osata, a vendar kot osat razsipne dobrega semena . . . Saj dekleta zna, kako priti sestra do srca! O vem da je še vsaka občutila, da je boleče »metati bisere pred svinje«, ker se rado zgodi »da se obrnejo in te raztrgajo« kot pravi beseda božja, toda vedite, da se tudi blato da porabiti za nego najlepšega cvetja, samo previdno ga mora človek zajeti, da se pri delu ne omadežuje . . . Iz umirajočega ognja se more izpihati še jasna luč. Zato pa vsem zagrebškim Vigredcam še to naročam:

Bodite kakor magnetne silnice, ki pritezajo k magnetnemu polu žlahtno kovino, jo očiščujete zanikrne primesi . . . To naj

bo vaš veden pozdrav vsem: ali greš k Svetemu Roku? Za kogarkoli in za katerokoli veš, le potrudi se, bodi za misijonarja in apostola! Najprej k Svetemu Roku, potem pa še bolj v globino! Le ne obupuj nad nikomur! Saj nisi sama v tem delu, saj imaš petdeset sodelavk okrog sebe, saj imaš stotine src doma, ki tvoje delo z molitvijo in žrtvami podpirajo, saj imaš v cerkvi Jezusa, in prav v ta namen se žrtvuje pri Svetem Roku vsako nedeljo pri deseti maši. Saj tudi on sam vabi vse naše prav tja gori in če mu boš vneto pomagala tudi ti, boš kakor roka Njegova, ki seže do srca njemu, ki ga kliče tja gori Pastirjev glas.

Ne bodi skopih besedi v ta plemeniti namen! In če slabo naletiš, če te boleče ureže s strupeno žaljivko slovenske matere nevreden otrok za plačilo tej tvoji plemeniti skrbi, vedi, da je to vsakemu apostolu prvo plačilo, tisto, katero mu dajejo ljudje; toda vedi tudi to, da bodo to svetli biseri v tvoji kroni nebeške nagrade. Takole poreci v srcu: daj Gospod Jezus, naj bo za to en trn manj v Tvoji trnjevi kroni! Tole in svoje trpljenje, svoje neprijetno delo z veseljem opravljeno . . . vse kar te boli in žali, vse si sladi z željo, naj bo za te naše, ki se zgubljajo, in kadar moreš, odtrgaj si od svojega spanja in razvedrila hip ali dva, pa skoči k Jezusu v pozdrav: za tiste, ki ne slišijo več zvonov in ne najdejo cerkvenih vrat.

Tako s svojimi besedami, s svojim delom in žrtvami, s svojo budno molitvijo utirajte Gospodu Jezusu pot v zaprta in otopela srca, da mu ne bo hladno v srcih, v katera ga vodite, da bo pa tvoje srce kakor tople jaselce, iz katerega bo očiščena hitela močna, silna, nepremagljiva molitev v nebo, podprta z žrtvijo čistega, nedolžnega srca.

To Vaše delo bom jaz podpiral vsak dan in čakal, da se izpolnijo želje Vaše in moje! Tako delajte, da boste mojemu delu v Zagrebu dale plemenito spričevalo. Gospodu Jožetu Gregoriču pa bodite vsak čas v takojšnjo podporo, da se bo tako delalo res v svetlo bodočnost.

Tak naj Vam bo moj pozdrav kot Vašega duhovnega vodje v preteklem letu, sedaj kaplana v Kostanjevici.

Hladnik Janez.

TUDI SLABO NADARJENI OTROK SE UČI

(Pismo matere učiteljici.)

Zelo spoštovana in blaga gospodična!

Po dolgem času Vas bo zopet pozdravilo moje pismo iz daljave. Med tem časom smo se preselili in to je tudi vzrok, da se toliko čaa nisem oglasila. Pa kljub temu vem, da Vaše zanimanje za mojo hčerko ni ugasnilo, ki ste ji bila vrsto let vzgojiteljica in učiteljica. Gotovo se še spominjate, kako ste me pred leti našla vso obupano in nesrečno zaradi nje, pa ste mi po dolgi razlagi vendar odprla oči, da sem se z vso skrbjo zavzela za njeno vzgojo in pouk, zlasti še, ko ste mi svetovala, naj jo zaupno oddam v pomožno šolo.

V teku let gre marsikatero življenje mimo nas, ki se nam zdi vse lepo in veselo; a v srcu je stalna skrb za otroka, ki ne namerja gotovo in brezskrbno svojih korakov v življenje, ampak le plaho in tipaje. Za mater je za tako sliko sedanosti vedno težko vprašanje bodočnosti: Kaj bo pozneje z mojim otrokom, s to malo in nežno cvetko, ki se niti sedaj v okrilju tople materinske ljubezni ne more razvijati? Bog sam ve, kolike globine bolesti so skrite za mirnimi potezami matere, koliko truda v mali otrokovi dušici! In potem številna pota okoli zdravnikov! Vedno novi upi, a za njimi nova razočaranja!

Koliko veselja pa je za nas vse, da se je ta drobcena cvetka vendar le začela razvijati in se je dušica pričela zbujati, tega Vam ne morem povedati. Ko zdaj pogledam našo Marto — 11 let že šteje — pa le moram verjeti, da so bile zmožnosti v mali duši, le vedeli nismo zanje in zbuditi jih nismo znali. Kakor božji prst se mi zdi, da sem se tedaj, ko je bila šest let stara, sešla z Vami in mi je bilo Vaše pripovedovanje o pomožni šoli pravo odkritje. Skozi vsa leta pa ste bila sama priča, pod kakšnimi vtisi sem prihajala v šolo in kako sem se vsak dan čudila ljubezni, dobroti, potrpežljivosti in doslednosti ter stalni pripravljenosti za pomoč, ki kakor povsem novo ozračje napolnjujejo to šolo. Ta šola je našega otroka zbudila; zrahljala je trdo površje, da je notranjost začela sprejemati vnanje vtise; topla skrb učiteljev-vzgojiteljev pa ga je dvignila, da z veseljem vrši svoje delo. Za vse življenje je prejela naša Marta oporo in veselo zaupanje vase, da bo vendar mogla izpolniti svoje mesto v življenju, česar bi sicer ne bila dosegla.

Zato velja moja iskrena zahvala, kakor jo more čutiti globoko hvaležna mati, pomožni šoli in v prvi vrsti Vam, ki ste me opozorila nanjo. Z največjim veseljem bom vsaki materi, ki bo v enakih dvomih, povedala, kam naj se obrne, da dobi pomoč za svojega otroka. Zavod, ki mu je namen, da deli tako pomoč, ne more imeti lepšega imena kakor: pomožna šola, v tem je izraženo vse.

Vsemu učiteljstvu, ki se je trudilo z našo Marto, posebno Vam vdane pozdrave:

od matere M. N.

F. G.:

BOŽIČ

Tolikokrat smo v šolskih letih morale pismeno praviti, zakaj se veselimo božičnih praznikov! Nič več se ne spominjam, če sem katerikrat povedala prav iz sebe, ali pa sem pisala kar tako, kot sem vedela, da zahteva učiteljica: stavili bomo jaselce, božje Dete nam bo prineslo darove in k polnočnici pojdemo.

Saj je bilo vse to čisto res; le otrokom nam je bilo iz dneva v dan tako lepo, da nismo čutili nobenega posebnega hrepenjenja po božiču. Vsaj sedaj se mi za daljne dni tako dozdeva, ko sem se naučila ves advent hrepeneti s Cerkvijo: Rosite, nebesa ... Pa je bilo vendar takrat v maminem varstvu in je sedaj tako lepo, da je božič le: jaselce v kotu in polnočnica z evharističnim Bogom, ki pride v srce.

Zato mi je hudo za one, ki tega božiča ne dožive. Za stranke iz stanovanjskih hiš, ki pri božičnem nakupu ne zmorejo več tistega dinarčka za kadilo, češ: Saj bo kadir hišni gospodar in bo že dišalo tudi pri nas. (Kakor da je glavno kadilov vonj in ne molitev in božji blagoslov.) Pa za one gospodarje, ki se pomenkujejo: Obojnih stroškov ne zmoremo; zato bomo letos jaselce opustili in postavili samo drevesce. Tega že radi otrok ne smemo opustiti. (Ali bo kdo otrokom povedal, na koga naj nas spominjajo darovi na in pod drevescem?) In še ona mlada ženica se mi smili, ki mi vsa zaverovana tolikokrat pripoveduje, kaj vse pripravlja možičku za prvi božič in kako že sluti, katere želje ji najbrž hoče na sveti večer on izpolniti. In če se bo v sveti noči in na sveti dan res postavljala v novem kožuhu, ali se bo spomnila in bo molila, naj božje Dete blagoslovi in ohrani njeno ljubezen?

Če bi pa bilo v moji moči, da bi komu pripomogla do lepih božičnih praznikov, potem bi hotela pomagati otrokom iz delavskega predmestja.

Saj jih v šoli prav nič ne ločijo od uradniških in kmečkih otrok. In ves advent so bili vsi najmanjši tako pridni, ko jim je gospod katehet razlagal, kako je Bog prišel na zemljo in se je v hlevčku med najbolj revnimi rodil in so ga prvi molili pastirji in so mu glorijo peli angeli. Ničesar niso preslišali, nič pozabili; saj je še dalje in dalje predla njihova domišljija, da so bile že vnaprej kakor žive vse osebe in živali v jaselcah na oltarju župne cerkve. Stavim pa, da nobeden teh malih, ki žive večinoma ob koruznem soku in žgancih in krompirju, ob katehetovem pripovedovanju ni mislil na potice in štruklje in darove pod drevescem.

Pa je vendar tako hudo na svetu in v delavski ulici še najbolj! Oče brezposeln in zapije še tiste dinarje, ki jih ujame semtertje; mati prodaja limone in mora prehoditi vasi in vasi, preden izprazni jerbas in zasluži kovača ali dva. Kako naj z njimi prehrani in obleče družino! — Pa je oče pri vsej svoji revščini mogočen in ponosen in ne dovoli, da bi njegovi otroci v raztrganih in zamazanih oblekah hodili

k službi božji. Le kadar očeta ni doma, upajo otroci, ki hodijo že v šolo, pohiteti v cerkev, da gledajo jaselce. Ali pa se v tuji hiši, kamor gredo prosit kruha, zagledajo v kot in se ne morejo načuditi; doma vsega tega nimajo.

Morda pa le bo nekoč drugače. Da se bodo svetonožni zvonovi razlegali v najbolj ubožno izbo delavske ulice. Tam bodo ob jaselcah zbrani oče in mati in vsi malčki. Za en večer in eno sveto noč bodo pozabili, da so nekje razkošne vile, v katerih otroci izbirajo v poticah in piškotih in da onstran ceste stoje gruntarski domovi, katerih gospodarji se hudujejo, ker se je naselila »ta revščina« baš v njihovi vasi. Milost našega Gospoda se je namreč prikazala; in radi te milosti in ljubezni, ki ne izbira med bogatimi in revnimi, bodo tistikrat oni, ki imajo posvetno premoženje, gorko oblekli premražene otroke iz brezposelne ulice in namesto trdih kosov kruha jim bodo za praznike prinesli prav takšnih potic, kakršne bodo jedli sami.

G O S P O D I N J S T V O

NAJVAŽNEJŠE PRIPRAVE ZA KUHANJE.

Če hočemo našteti vse priprave, moramo iti kar po vrsti: štedilnik, plinski štedilnik električni štedilnik, kuhalnik na špirit, kuhalnik na petrolej. Navadni štedilnik uporablja kot kurivo drva, premog in brikete, kar je v primeri z drugimi še najcenejše. Velike važnosti je, da je štedilnik iz dobrega materiala in pravilno sestavljen. Nekako 30 let je od tedaj, od kar so tudi po naših kmečkih domovih štedilniki že nekaj običajnega. Vendar je zlasti iz prvih časov bilo čuti mnogo tožba, da štedilniki niso prav nič »štedilniki«, ampak, da porabijo še več kuriva, kakor pa navadna peč. Seveda pa se je z leti konstrukcija štedilnikov vedno bolj izboljševala, da so polagoma res imeli pravico do svojega lepega imena. Zlasti kar se tiče vnanjosti je sestav štedilnikov zelo hitro in ugodno napredoval, da so današnji štedilniki res pravi okras kuhinje in pravo veselje za gospodinjo. Seveda pa naj vsaka gospodinja pomni, da pri postavljanju štedilnika ne posluša vsakega šušmarja in naj tudi ne gleda na vsako vsoto, ki bi jo boljši štedilnik zahteval. Za malo denarja tudi ne more biti kaj prvovrstnega.

Plinski štedilnik naj bi si omislila vsaka gospodinja, ki ima za to priliko. V porabi je silno enostaven in delo z njim je

zelo prijetno. Plin pa je dražji kakor drugo kurivo, vendar se prav mnogo prihrani na času, na delu, na prostoru, ki ga sicer rabi kurivo, zlasti pa na čistoči. Prav posebnega poudarka potrebuje dejstvo, da ta štedilnik ne ogreva prostora in je zaradi tega posebno poraben za poletje. (Posebno hvalijo takozvane Grude-štedilnike, ki ogrevajo in s posebnim grelcem hitro kuhajo, ali hitro ogrejejo jedi, zlasti pa imajo stalno toplo vodo.)

Električni štedilnik (večkrat kratko imenovan »električna plošča«) je drag pri nakupu, pa tudi pri uporabi, ker je tok zelo drag, vendar je pripraven pri delu. JEDI se kuhajo enakomerno, se ne morejo prekuhati, kar zelo pospešuje kuhinjsko delo.

Kuhalnik na špirit je cenen pri nakupu, pripraven za porabo, a zahteva pozornosti, da se ne zaneti ogenj. Tudi gorilni špirit je drag. Uporabljamo ga zlasti pri strežbi bolnikov, ko je treba večkrat pripraviti gorko pijačo in to hitro, česar na noben drug način ne moremo. Tudi namizni samovarji so vobče znani in uporabni.

Kuhalnik na petrolej je zelo varčen v porabi, a zelo počasen pri kuhi. Tudi ima goreči petrolej zelo neprijeten duh in ga le težko rabimo. V prešnjih časih, ko še ni bilo toliko drugih gorilnih pripomočkov, so ga radi uporabljali zlasti ljudje brez kuhinje. Slišali pa smo tudi o mnogih nesrečah pri tovrstnem kuhanju.

GOSPODINJSKA VPRAŠANJA

Čenjene bralke prosim pojasnila, kaj je razen škropa še potrebno, da se moški ovratniki pri likanju lepo svetijo. Gotovo ena ali druga Vigrednica to delo opravlja sama doma ter mi bo lahko iz lastnekušnje povedala, kakšne pripomočke rabi. Za uslugo se že vnaprej najlepše zahvaljujem.

Francka Debevc, Lj., V.

Vso pomlad in poletje so mi neke vrste polži pokončali vse salatne, pa tudi cvetlične sadike. Ker se bojim, da bi se mi tudi prihodnje leto tako ne zgodilo, prosim, da mi sestre Vigrednice povedo, kaj naj morebiti že zdaj ukrenem proti temu.

Tončka Kadunc, M. p. K.

Vljudno prosim, da mi pod naslovom S. M. D. sporočite, kako naj odpravim bele mole, ki so se pojavili na klavirskih tipkah.

S. M. v D.

Za odgovore prosi uredništvo do 10. januarja, da jih priobči v februarski številki.

KUHINJA.

Jabolčna marmelada z zdrobom. Kuhaj počasi suhe krljce. Kuhane pretlači skozi sito, prideni sladkorja in postavi na ogenj. Ko zavre, primešaj koruznega ali pšeničnega zdroba (1 liter marmelade, 4—5 žlic zdroba) ter mešaj dalje, da zdrob dobro nabrekne. Prideni še sneg beljaka in stresi v skledo (oplakni jo prej z mrzlo vodo) ter pusti, da se ohladi.

Pirogi, ruska narodna jed. Iz 1 jajca, par žlic vode in potrebne količine moke napravi rahlo testo. Testo razvaljaj in razreži na štirioglate krpe. Nadev za piroge pripravi tako: Zarumeni na masti žlico čebule in dve žlici moke, razredči z malo vode in pusti, da se ohladi. Ostanke mesa, katerekoli vrste, zmelji ali sesekljaj, prideni prašek paprike in nastrganega oreščka. Na vsako krpo položi pol žlice nadeva; ob robu krpe dobro stisni skupaj, da nadev ne uhaja ven, in kuhaj piroge v vreli osoljeni vodi 10—15 minut.

Krhke prestice. Deni na desko $\frac{1}{2}$ kg moke, 10 dkg sladkorja, 3 jajca, 10 dkg presnega masla, pol pecilnega praška in prašek soli. Napravi iz teh snovi testo,

ga razreži na majhne koščke, jih zvaljaj z rokami v okrogle paličice in napravi iz teh prestice. Prestice polagaj na pomazano in z moko potreseno pekačo. Pomaži prestice z raztepenim jajcem in v pečici rumeno zapeci.

Samostanski rogljički. 15 dkg moke, 8 dkg presnega masla, 10 dkg zmletih orehov ali lešnikov, 3 dkg sladkorja, 3 dkg čokolade in en rumenjaka urno ugneti ter pusti testo za pol ure na hladnem. Nato razreži testo na koščke orehove velikosti, zvaljaj za prst dolge, na koncih koničaste zvaljke, ki jih polagaj na pekačo ter vsakega zaokroži, da dobi obliko rogljiča. Peci jih v srednje vroči pečici. Pečene povaljaj še gorke v sladkorni moki ali pomaži ohlajene s čokoladnim ledom.

Jajca s sirom. Deni v plitvo ponev malo masti, ubij jajca in jih previdno deni na mast, da se rumenjaka ne loči od beljaka, potresi z nastrganim švicarskim sirom in postavi v vročo pečico. Pečene potresi z drobno zrezanim zelenim peteršiljem in s poprom.

Ponarejene smokve. 14 dkg zmletih orehov, 10 dkg sladkorja, žlico ruma, sneg beljaka dobro zmešaj, zvaljaj v podolgovat zvaljk. Razreži zvaljk na koleščke, jih potresi s sladkorjem ter polagaj na papir, da se osuše.

Ruska grahova juha. Namочи že zvečer suhega graha ter ga drugi dan skuhaj. V kozici zarumeni na koščke zrezano prekajeno slanino in deni v juho; prideni na koleščke zrezano klobaso katerekoli vrste ter pusti, da se vse skupaj skuha. Na mizo daj juho z opečenim kruhom.

Radeckijev riž. Zarumeni v kozici 2 žlici sladkorja, zalij s $\frac{1}{2}$ litra vrele vode, prideni sok pol oranže in pol limone, malo limonove lupinice in 15 dkg opranega riža ter kuhaj riž do mehkega. Še toplemu primešaj dve žlici presnega masla in pol žlice ruma. Nagrmadi riž v pomazano skledo ali kozico, povrhu namaži sneg beljaka, potresi z zrezanimi mandeljni in peci počasi pol ure.

Stavite v loterijo in — zadenete. Kolika radost! In če ne zadenete, kar se največkrat zgodi? Kaj potem? Razočaranje in jeza. Prihranite si raje srd in ne igrajte se s srečo! Tudi pri perilu ne. Preizku-

šeno *Zlatorog-ovo milo* Vas nikdar ne bo razočaralo. Pri njem je treba, da ostanete. *Zlatorogovo milo* je splošno priljubljeno radi svoje velike čistilne moči in radi svoje izdatnosti. Resnica je, kar trdi ljudski glas: »Le *Zlatorog milo* da belo perilo!« Priporočamo ga tudi mi!

Srnino stegno pečeno. Stegno ali pleče od srne deni za en dan v kislo mleko. Nato umij meso, pretakni s prekajeno slanino, posoli, položi v kozo, prideni malo masti ali presnega masla in peci 1½ ure ob večkratnem polivanju. Proti koncu prideni 2 žlice kisle smetane in dišave. Pečeno razreži, zloži na krožnik in polij z omako, v kateri se je peklo meso. Zraven se poda pretlačen krompir, solata ali kak kompot.

Ponarejen zajčji hrbet. Zmelji ali sesekljaj 30 dkg prašičevega in 20 dkg govejega mesa s koščkom prekajene slanine. Prideni namočeno in ožmeto žemljo ali kruh, raztepeno jajce, zrezanega zelenega peteršilja, čebule, česna, limonove lupine, majarona, prašek popra. Vse dobro premešaj, napravi obliko kot zajčji hrbet ter peci na masti (v pečici) eno uro. Ko je napol pečeno, polij s kislo smetano. Pečeno deni na podolgovat krožnik, razreži in polij z omako.

Da nežno tkanega damskega perila kakor tudi volnenih in svilenih izdelkov pri pranju ne pokvarite, Vam priporočamo, da vse te stvari perete le z *milnimi luskami Zlatorog*, ki se prodajajo odprto. Zato jih lahko kupite sproti in le toliko, kolikor jih naenkrat potrebujete. Dobrota *milnih lusk Zlatorog* je zajamčeno najmanj enakovredna najboljšim inozemskim kakor tudi tuzemskim proizvodom te vrste. *Milne luske Zlatorog* priporoča tudi njihova nizka cena. Dobite jih v vsaki trgovini.

VPRAŠANJA IZ ZDRAVSTVA.

(*Odgovarja dr. M. Justin.*)

Naročnica Vigredi iz Dolenjske. Na zadnjem delu črevesa, pa še nekoliko bolj notri Vas peče in ščemi in se Vam kdaj naredijo mali mozolji po koži, ki preidejo in zopet pridejo. Če morate bolj hoditi, Vam je neprijetno.

Popisani pojavi izvirajo od zlate žile, hemeroidi imenovani. Pri tem morate paziti, da ne praskate ko Vas ščemi, da se ne

čistite s papirjem po svoji veliki potrebi, nego da se z vodo operete (toplo ali mlačno). Da pa ne bo ščemelo in, da se Vam stanje ne poslabša pa nikar ne zaužívajte jedi, ki so precej slane in napolnjene z začimbami (paprika, poper, čebula, česen, razne vanilje, lavorji, žefrani itd.) Tudi je najbolje, da zvečer zavživate le mleko, kuhano ali kislo, jogurt ali pa kaj priproste zelenjave, sicer Vam bo ponoči okoli 1—2, če greste spat ob 9 in ste večerjali ob 7 ali ½8, ščemenje motilo spanje. Če se hemeroidi vnamejo, je neprijetno in združeno s silnimi bolečinami. Vnamejo se pa vedno lahko, če praskate ali drugače s papirjem okužite to ranljivo mesto. Tudi glejte, da greste na potrebo vedno redno in blato ne sme biti zapečeno. Tudi se ne smete preveč napenjati. Priporočljivo je, po veliki potrebi zadnje črevo sprati znotraj in zunaj z irigatorjem (topla voda) in se s tem prepreči vsako poslabšanje, če zajedno tudi vpoštevate zgoraj navedena navodila. V primeru, da se Vam po nesreči (infekciji) vnamejo, tedaj treba v posteljo in obkladke z burovo vodo zelo pogosto (mlačno ali toplo; nekaterim koristi mrzlo). V skrajnem slučaju seveda, če je mozolj oz. bula, vozal, tako velik, da ovira redno trebljenje in krvavi, je treba misliti na operacijo v bolnici. Bolezen je deloma podedovana, deloma pridobljena z raznimi katarji črev. Celotno ožilje, gotovo stanje srca (zlasti alkohol), pa da dispozicijo (naklonjenost).

Včasih Vas tudi pod rebrom boli. Menite, da so Vam obisti obolele.

Pod rebri, kolikor Vas razumem, na spodnjem delu prsnega koša, kjer rebra nehavajo, boli, če je rebrnica boleče vneta, tedaj tudi pri dihanju zaboli. Grejte in v posteljo! Tam okoli na levo spredaj boli včasih, če je srčna mrena vneta, če je črevo napeto vsled plinov in vetrov, na levi strani ob boku, če je vranca obolela, zadaj levo in desno, če je revmatizem mišičevja ali porebrnica vneta: Grejte in v posteljo zopet! Bolečine desno ob boku je zopet lahko porebrnica ali pa okoli jeter kaka bolezenska sprememba, spredaj desno: Žolčni mehur, dvanajstnik, napeto črevo vsled vetrov. V vsakem primeru je treba posebej zdraviti in to Vam more povedati le zdravnik, če Vas preišče.

VPRAŠANJA RADOZNALIH ČITATELJIC

VI VPRAŠATE

1. Zakaj imenujejo nekateri pisatelji Jack-a Londa pocestnega vagabunda? Saj taki ljudje navadno niso za duševno delo?

2. Na nekem družabnem večeru je znan glasbenik zastavil vprašanje, kateri svetovno znani glasbenik je umrl v taki bedi, da so ga pokopali na oddelku za berače. Ker sem prav odhajala, nisem dočakala odgovora, pa bi rada vedela, če je to res in kateri glasbenik je bil to?

3. Kako naj razumem, da je bil Nobel pacifist, če je pa iznašel dinamit?

4. Obiskujem konservatorij, pa bi rada vedela, kdaj je bil ustanovljen prvi konservatorij?

UREDNIŠTVO ODGOVARJA

Odgovore prinese februar-ska Vigred pod istimi številkami.

Z A D A N E S A L I J U T R I

Kako odstranimo madeže. Iz kake obleke odstraniti madež povzroča večkrat veliko skrb, pa še se večkrat ne posreči. Pred vsem je treba vedeti, kako je treba ravnati s tem ali onim madežem, ker bi drugače zadevo še poslabšali: madež bi se razširil in povečal ter bi bila s tem obleka pokvarjena.

Prav pri odstranjevanju madežev je treba marsikaj vedeti. Izbrati je treba pravo sredstvo, s katerim se da madež odpraviti ne da bi trpelo blago in barva obleke. Univerzalnega sredstva, s katerim bi se dalo odpraviti vse madeže, sploh ne poznamo, ker ga ni; zato je treba zavrniti vsako tako ponudbo.

Vsak madež zahteva svojo metodo in svoje sredstvo. Vsaka gospodinja bo prav lahko razumela, da je treba z mastnim madežem drugače ravnati, kakor pa z madežem od črnila. V nastopnem nudimo Vigrednicam nekaj temeljnih navodil, ki jih bodo obvarovala večje škode pri odpravljanju madežev:

1. Vsak madež je treba odpraviti takoj, ko je nastal; svež madež se hitreje in lažje odpravi kot pa star.

2. Preden začnemo z odpravo madeža na obleki, posebno pri občutljivih blagovih, je dobro, da poskusimo, če snažilno sredstvo ne bo škodovalo, na mali krpici tistega blaga ali pa na skritem mestu obleke.

3. Vsakršno tekočino, ki jo rabimo, je treba takoj popiti, osušiti. S tem odnese-

mo že tudi večji del madeža, ki ga je tekočina razkrojila in preprečimo, da se madež ne razleze.

4. Razna sredstva za odpravo madežev mora imeti gospodinja dobro zaznamovana, — najbolje na vsaki stekleničici zapisano — da takoj najde pravo sredstvo.

5. Vsaka gospodinja naj si zato zbira tozadevne recepte. Tudi Vigred je že prinašala take recepte in jih bo še.

6. Ker so nekatera snažilna sredstva, kakor bencin, eter, špirit zaradi ognja nevarna, naj se gospodinja ogiblje ognja in naj vsako tovrstno snaženje opravlja podnevi (ne pri luči) in na prostem ali vsaj pri odprtem oknu.

7. Nekatera snažilna sredstva so tudi strupena; zato naj jih ne uporablja, kdor ima rane na rokah.

8. Skoro vsa snažilna sredstva škodujejo koži; zato si je treba po tem delu temeljito umiti roke.

9. Da ima takoj potrebno sredstvo pri roki, naj jih ima gospodinja spravljena na enem mestu, najbolje v omarici ali zabojčku.

10. Ker je snažilni učinek snažilnega sredstva odvisen tudi od priprave, je treba ta sredstva kupovati v dobri trgovini.

RAZNI NASVETI

Izkušena gospodinja nam je poslala nasvete, naj jih objavimo v Vigredi v splošno porabo in korist:

1. Nikoli ne pokušaj vročih jedi, ker je to škodljivo za zobe in želodec.

2. Ne postavljaj posode z vrelo vodo ali drugo tekočino na tla ali na rob štedilnika ali mize; če se prevrne, ima to grozne posledice!

3. Kadar se ti kaj razbije, ne pobiraj črepinj z roko, ampak jih pometi z metlo in spravi v posebno posodo, ne med smeti!

4. Ne kuhaj z dolgimi, širokimi, visečimi rokavi! Z njimi lahko kaj prevrneš, ali se ti vnamejo, ali jih pomočiš v jed, kar ni posebno okusno.

5. Igle in žebli ne spadajo v kuhinjo! Gospodinja, ki zatika šivanke v predpasnik, je zelo neprevidna in lahkomišelná.

6. Posoda z odkrušenim emajlom naj se več ne prablja, ker lahko drobci pridejo v jedi in je velika nevarnost za prebavne organe.

7. Če kuhaš na špirit, ne dolivaj špirta, dokler gori; ko nehaš kuhati na plinski štedilnik, ne pozabi zapreti!

8. Nikoli ne meči kakršnihkoli olupkov na tla! Lahko ti zdrsne na njih in zlomljena noga je dolgotrajna in draga reč.

9. Pretežkih zabojev, košar ne dvigaj s tal; lahko se prevzdigneš in ti škoduje za vse življenje.

10. Ostrih in koničastih stvari ne polagaj z rezilom navzgor, da se sama ali kdo drugi ne urežeš!

Če se gospodinja ravna po teh navodilih in se tega navadi, si prihrani marsikatero skrb, pa tudi izdatek.

POŠTA UPRAVE.

Gdč. Mara Eržen, Vrhnika. Na Vaše vprašanje Vam sporočamo, da modna in krojna priloga ne izhajata vsak mesec, ampak le vsak drugi mesec. Moda se v glavnem izpreminja dvakrat na leto in se nam zdi, da tolikokratno izhajanje že zadostuje za domačo porabo. Ali mislite, da ne? Pozdrav!

Gdč. Franja Hojkar, Št. Vid. Zahvaljujemo se Vam, da ste pridobila novo naročnico, vendar Vam moramo sporočiti, da ji za l. 1934. ne moremo poslati lista, ker so nam zaradi porasta števila naročnic zmanjkale nekatere številke. Zato bomo Vaše naročilo izvršili v novem letu 1935. Pozdravljamo!

Gdč. Francka Voljč, Vrhnika. Vašega naročila, naj pošljemo novi naročnici ce-

lotno Vigred za l. 1934., žal, ne moremo izvršiti, ker nimamo več celotnih letnikov. Pač pa bomo poslali pričenši s prvo številko 1935. ves letnik. Smatramo namreč, da je to nova naročnica, ker tega imena ni v našem imeniku, pač pa Franja J., Podlipa. Morebiti dobiva na skupni naslov *gdč. Eržen?* Prosim uredite, pa nam sporočite, ker bi radi ustregli, pa ne vemo.

Gdč. Vera Gorše, Mattegna. V zadnjem letu smo morali popolnoma prenehati s pošiljanjem našega lista v Vaše kraje. Zato tudi Vam ne moremo poslati.

Gospod J. Čepon, Vrhnika. Upamo, da je zdaj zadeva z listom urejena. Prosimo poročila!

Gdč. Kuster Terezija, Mokrije, Sturm Ana, Mokrije, Starc Ana, Mokrije, pošta Eberndorf, Koroško. Dne 3. novembra smo dobili pošiljatev Din 99.— kot svoječasnó prijavljeno naročnino za tri Vigredi. Dolgo smo morali čakati na ta denar; ker so s pošiljanjem v inozemstvo združeni večji stroški za poštnino, pošiljamo navadno tja le proti plačilu vnaprej. To je bil tudi vzrok, da Vam 1934 nismo poslali Vigredi. Kakor Vam je gotovo znano, je naročnina za inozemstvo Din 32.- brez priloge, kar odgovarja približno 4 šilingom, pošiljatev za vse tri pa ni niti po Din 25.- za posamezno, kar je naročnina za tu doma. Zato Vas prosimo, da nam o prvi priliki določite še zaostalo naročnino, mi pa Vam pričetno pošiljati Vigred 1935. Prvo številko Vam danes pošiljamo. —

Gdč. Starc Ana: Vaše naročnine za 1933 nismo prejeli. Neplačanim naročnikom ustavimo nadaljnje pošiljanje ob polovici leta; zato nam je neumljivo, kako je mogoče, da Vi že od 4. številke dalje niste dobili nobene številke več. To ni bila naša krivda, ampak kje druge. Sporočite nam, če zdaj dobivate redno!

Naročniki in naročnice Vigredi so v teku let lahko uvideli, da je Vigred ostala pri stari naročnini, a se je kljub temu vsako leto izboljševala in izpopolnjevala tako, da upravičeno lahko pričakuje od njih vsaj malega priznanja. Tega priznanja pričakuje od vseh onih, ki količkaj zmorejo v obliki primerne naplačila, ko bodo plačevali naročnino za 1935. Tudi Vigredni sklad je še vedno odprt in pričakuje z veseljem tudi najmanjšega prispevka. Vsaka naročnica naj se ga spomni!

DOBRE KNJIGE

Mohorjeva družba v Celju je izdala kot 70. zvezek svoje Mohorjeve knjižnice Hofmannsthalovega »Slehernika« v prevodu Otona Župančiča. Prav to dejstvo, da je prevod oskrbel Župančič, daje knjižici posebno priporočilo. Ker se je pri nas že mnogo igral »Slehernik« v prejšnjem prevodu, se ne bomo spuščali v igralno stran ocene, ampak naj si to napravijo igralci in gledavci sami. Vsekakor pa je ta knjiga prav poučna, da dobimo pravi pojmov o srednjeveški umetnini. Za ude stane broš. Din 21.-, za neude Din 28.-; vez. za ude Din 30.-, za neude Din 40.-.

Mohorjeve knjige so izšle in jih člani že dobivajo pri svojih poverjenikih. Za danes z veseljem poročamo, da bodo prav vse knjige letošnje izdaje napravile naročnikom prav mnogo veselja, zlasti v letošnjem adventu in o praznikih, ko bo vsakdo rad segel po primernem čtivu. Ocenio Mohorjevih knjig bo prinesla prihodnja številka Vigredi.

OČE NAŠ, ilustriral arh. O. Gaspari, samozaložba J. Dolžan v Ljubljani. Cena knjige vezane v celo platno Din 24.-.

Z očenašem je dobila naša mladina, ko začne obiskovati šolo, prvo originalno slo-

vensko mladinsko knjigo te vrste, ki jo je doslej občutno pogrešala.

Vseh sedem prošenj te prelepe molitve je v knjigi na krasnem papirju nazorno podanih v desetih slikah v narodnem slogu, ki jih pojasnjuje za otroško dušo prirejen tekst v vezani besedi.

Oprema knjige je odlična. Jugoslovanska tiskarna je z izvršitvijo trobarvnih klišejev dokazala, da je dosegla v tej stroki najvišjo popolnost in se more kosati z najboljšimi inozemskimi izdelki. Tudi vezava knjige, ki jo je izdelala knjigoveznica Janežič v Ljubljani je res lepa in okusna. Platnice krasi mogočna slika Boga Očeta kot Stvarnika nebes in zemlje.

Natis knjige je odobril tudi škofijski ordinariat ljubljanski, ker je po svoji vsebini in zunanosti velike važnosti za verouk v šolah. Nežna otroška duša bo z njo v roki boljše in hitreje doumela in sprejela besedilo in pomen prošenj očenaša — naše najlepše molitve.

Knjiga se dobi v vseh knjigarnah, naroka pa pri Janezu Dolžanu v Ljubljani, Poljanski nasip 52.

SKRB ZA DOBRE KNJIGE JE VAŽNO DELO K. A.

AKO GRE ZA ZAVAROVANJE
pride v poštev le

V z a j e m n a
zavarovalnica

V LJUBLJANI, Miklošičeva c. 19

1. požar, vlom, nezgode, jamstvo, kasko, steklo, zvonovi.
2. doživetje, smrt, rente in dote v vseh možnostih; posmrtninsko zavarovanje »Karitas«.

Zavarujte sebe in svoje imetje
edino pri naši domači
slovenski zavarovalnici.

